

LIIKUNNAN MERKITYS PEURUNGAN ASIAKKAILLE

Taneli Nieminen

Liikunnan yhteiskuntatieteiden pro gradu -tutkielma

Kevät 2015

Liikuntakasvatuksen laitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Taneli Nieminen (2015). Liikunnan merkitys Peurungan asiakkaille. Liikuntakasvatuksen laitos, Jyväskylän yliopisto, liikunnan yhteiskuntatieteiden pro gradu -tutkielma, 61 s.

Liikunta ja matkailu ovat erittäin suosittuja vapaa-ajan viettotapoja ja merkittäviä elinkeinoja. Nykypäivänä liikunta yhdistetään myös yhä useammin osaksi matkoja. Taustalla vaikuttaa yleinen yhteiskunnallinen muutos, joka on viime vuosikymmeninä muokannut myös liikuntakulttuuria ja matkailua. Jälkimodernin yhteiskunnan piirteet, kuten elämäntapojen eriytyminen, oman identiteetin rakentaminen, kulutuskäyttäytymisen vapautuminen ja yleinen yhteiskunnan liikunnallistuminen leimaavat nykypäivän liikuntamatkailua.

Tämä tutkielma on osa Kuntoutumis- ja liikuntasäätö Peurungan ja Jyväskylän yliopiston tutkimushanketta. Tutkielman tarkoituksena on tarkastella liikunnan merkitystä Peurunkaan tulon syynä. Lisäksi tutkittiin liikunnan merkitystä asiakkaiden arjessa sekä tyytyväisyyttä Peurungassa käytettyihin liikuntapalveluihin. Tutkimushankkeen aineisto kerättiin kyselylomakkeen avulla Peurungassa 28.2.2011 – 31.3.2012 välisenä aikana. Yhteensä vastauksia saatiin 755 kappaletta. Kyselyyn vastanneet asiakkaat jaettiin tutkimushankkeen osalta kolmeen pääryhmään Peurunkaan tulon pääsyiden mukaisesti. Pääryhmät olivat kuntoutusasiakkaat, liikunta- ja vapaa-ajan matkailijat sekä työhyvinvointimatkailijat.

Tulosten perusteella liikunnalla on merkittävä rooli Peurunkaan tulon taustalla. Liikunnalla on tärkeä osa sekä vastaajien arjessa että matkalla Peurungassa. Liikuntaa harrastetaan Peurungassa aktiivisesti ja eri liikuntapalveluja käytetään laajasti. Suurin osa vastaajista osallistui mieluiten sekä ohjattuun ja järjestettyyn että omatoimiseen ja itsenäiseen liikuntaan. Suosituimmat liikuntapalvelut olivat kuntosalit, uinti, ryhmäliikunta ja sauvakävely. Peurungan tarjoamiin liikuntapalveluihin oltiin vastaajien osalta tyytyväisiä.

Liikuntapalvelut on merkittävä osa Peurungan palvelukokonaisuutta ja Peurungan on pysyttävä jatkossakin tarjoamaan laadukkaita liikuntapalveluja asiakkailleen sekä tuotava niitä tehokkaasti nykyisten ja tulevien asiakkaiden tietoisuuteen. Suuri osa vastaajista näki kohteen liikuntapalvelut merkittävänä tekijänä suunniteltaessa seuraavaa omakustanteista kotimaanmatkaa, joten panostukset liikuntapalveluihin ja niiden markkinointiin ovat tärkeässä asemassa tulevaisuudessakin.

Avainsanat: liikunta, matkailu, liikuntamatkailu, liikuntapalvelut, Peurunka

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 LIIKUNTA JA MATKAILU JÄLKIMODERNISSA YHTEISKUNNASSA.....	3
2.1 Yhteiskunnan muutos modernista jälkimoderniin	3
2.2 Eriytyneisyys leimaa jälkimodernia liikuntakulttuuria	6
2.3 Matkailu osana jälkimodernia yhteiskuntaa.....	9
3 LIIKUNTAMATKAILU	13
3.1 Liikuntamatkailu jälkimodernin yhteiskunnan tuotteena.....	13
3.2 Liikuntamatkailijoiden määrittelyä	19
3.3 Liikuntamatkailu Suomessa	22
4 KUNTOUTUMIS- JA LIIKUNTASÄÄTIÖ PEURUNKA.....	24
5 TUTKIMUSKYSYMYKSET JA METODOLOGIA.....	28
5.1 Tutkimuskysymykset	28
5.2 Tutkimusmenetelmät.....	29
5.3 Tutkimusaineiston kerääminen ja analysointi.....	30
6 LIIKUNNAN MERKITYS PEURUNGASSA MATKAILEVILLE	32
6.1 Peurungan asiakasprofiili	32
6.1.1 Taustatiedot.....	32
6.1.2 Koulutusaste, työtilanne, siviilisääty ja tulotaso	33
6.1.3 Liikunnan merkitys vapaa-aikana normaalissa arjessa	36
6.2 Liikunnan merkitys matkalle lähdön syynä	39
7 LIIKUNNAN HARRASTAMINEN PEURUNGASSA JA TYYTYVÄISYYS LIIKUNTAPALVELUIHIN	44

7.1 Liikunnan harrastaminen Peurungassa.....	44
7.2 Tyytyväisyys Peurungan tarjoamiin liikuntapalveluihin	48
8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	53
8.1 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi	56
8.2 Oman tutkimuksen arviointi.....	56
LÄHTEET.....	58

1 JOHDANTO

Liikunta ja matkailu ovat suosittuja vapaa-ajan viettotapoja sekä merkittäviä elinkeinoja niin maailman-laajuisesti kuin Suomen ja suomalaistenkin näkökulmasta. Liikunnan merkitystä suomalaisille kuvaa hyvin Kansallisen liikuntatutkimuksen 2009–2010 tulokset, joiden mukaan 19–65 –vuotiaista suomalaisista 90 prosenttia harrastaa liikuntaa vähintään kaksi kertaa viikossa. Lasten ja nuorten keskuudessa urheilua ja liikuntaa harrastavien määrä on peräti 92 prosenttia. (Suomen Liikunta ja Urheilu 2010.) Matkailun suosio taas kertoo suomalaisten vuonna 2013 tekemät 7,8 miljoonaa erilaista vapaa-ajanmatkaa ulkomaille ja 6,6 miljoonaa kotimaan vapaa-ajanmatkaa maksullisessa majoituksessa (Tilastokeskus 2014).

Yleinen yhteiskunnallinen muutos on heijastunut laajasti sekä liikuntakulttuuriin että matkailuun viime vuosikymmeninä. Liikuntakulttuurin muutokset ovat myös vaikuttaneet omalta osaltaan liikuntamatkailun kehittymiseen sekä matkailutuotteiden ja -palvelujen tarjontaan. Yksi nykypäivänä laajasti liikuntapalveluja tarjoava matkailukohde on Laukaassa sijaitseva Kuntoutumis- ja liikuntasäätiö Peurunka.

Kuntoutumis- ja liikuntasäätiö Peurunka käynnisti toimintansa vuonna 1974 ja sen pääsääntöinen toiminta pohjautui tuolloin sotainvalidien ja veteraanien kuntoutukseen. Lähestyttäessä nykypäivää Peurungan toiminta on kuitenkin kokenut haasteita muun muassa asiakasrakenteen muutoksen, kiristyvän kilpailutilanteen sekä vähitellen poistuvien sotainvalidien ja rintamaveteraanien jättämän aukon pohjalta. Peurungan toimintaa on kehitetty haasteiden pohjalta kohti eri asiakasryhmiä palvelevaa kuntoutumiskeskusta. (Koskinen 1996, 39.) Peurungan tulevaisuuden tavoitteena on olla hyvinvoinnin ja liikunnan etulinjassa kehittämässä yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvointia (Peurunka 2015c).

Tämä tutkielma on osa Jyväskylän yliopiston ja Kuntoutumis- ja liikuntasäätiö Peurungan yhteistyössä toteuttamaa tutkimushanketta. Tutkimushankkeen avulla pyritään selvittä-

mään asiakkaiden käsityksiä, kokemuksia ja odotuksia Peurungan palveluista sekä arvioimaan Peurungan henkilöstön sitoutumista korkeatasoisten matkailupalvelujen tarjoamiseen asiakkailleen. Tutkimushankkeen tavoitteena on kehittää ja parantaa Peurungan palveluja sekä arvioida liikunta-, kuntoutus ja terveystalveluiden merkitystä tulevaisuuden suomalaisessa matkailutarjonnassa.

Tässä tutkielmassa keskitytään selvittämään liikunnan merkitystä Peurungan asiakkaille. Tavoitteena on hahmottaa liikunnan merkitystä Peurunkaan tulon syynä sekä vastaajien yleistä liikunnan harrastamista vapaa-aikana. Lisäksi selvitettiin asiakkaiden liikuntapalvelujen käyttöä Peurungassa sekä heidän kokemuksiaan näistä Peurungan tarjoamista liikuntapalveluista.

Johdannon jälkeisessä pääluvussa kuvaan liikuntakulttuurin ja matkailun muutosta viime vuosikymmeninä. Nämä merkittävät liikuntakulttuurin ja matkailun muutokset ovat osaltaan vaikuttaneet kolmannessa pääluvussa käsiteltävän liikuntamatkailun taustalla. Neljännessä pääluvussa käsittelen tutkimuksen kohteena olevan Kuntoutumis- ja liikuntasäätiö Peurungan taustoja ja nykypäivää, jonka jälkeen viidennessä pääluvussa esittelen tutkimuksen metodologisia ratkaisuja. Viimeisissä luvuissa esittelen tutkimustulokset ja niiden pohjalta tehdyt johtopäätökset.

Tutkielmani aiheenvalinnan taustalla vaikuttivat matkailun sivuaineopintoni sekä kandidaatin tutkielmani, joka käsitteli liikuntatapahtumamatkailua. Päätin tarttua tilaisuuteen, kun minulle tarjoutui mahdollisuus jatkaa aiheen parissa laajemman tutkimushankkeen puitteissa. Tervetuloa mukaan liikuntamatkalle Peurunkaan!

2 LIIKUNTA JA MATKAILU JÄLKIMODERNISSA YHTEISKUNNASSA

Länsimaisissa hyvinvointivaltioissa on viimeisten vuosikymmenten aikana tapahtunut merkittäviä muutoksia. Moderni (länsimainen) elämäntapa ja ympäröivä yhteiskunta ovat jäsentyneet uudella tavalla. Tätä länsimaisten hyvinvointivaltioiden modernit elämäntavat haastavaa muutosta on yleisesti kutsuttu jälkimodernin esiintuloksi. (Leveälahti 2001, 16; Honkanen 2004, 39.) Jälkimodernin synnyttämä muutos on ollut osaltaan nähtävissä liikuntakulttuurissa ja matkailussa, jotka taas vaikuttavat vahvasti liikuntamatkailun taustalla. Lisäksi liikuntamatkailun kannalta merkittävä muutos on tapahtunut työelämän ja vapaa-ajan suhteessa (Vehmas 2010, 99).

2.1 Yhteiskunnan muutos modernista jälkimoderniin

Jälkimodernista käytetään myös muun muassa termejä postmoderni ja jälkiteollinen. Useimmiten jälkimodernilla, postmodernilla ja jälkiteollisella tarkoitetaan teollisuustuotantoon perustavan yhteiskuntajärjestelmän seuraavaa vaihetta. (Vehmas 2010, 14.) Jälkimodernin sisällöstä ei ole yksimielisyyttä, ja sille onkin annettu monenlaisia tulkintoja. Honkanen (2004, 39) toteaa, ettei ole olemassa yhtenäistä teoriaa jälkimodernista, vaan teorioita yhdistää niiden kutsuminen jälkimoderneiksi tekijöidensä toimesta. Yhtenä jälkimodernin määrittelyn keskeisenä kohtana voidaan kuitenkin nähdä se, että jälkimoderni pitää nimensä mukaisesti suhteuttaa moderniin.

Modernin yhteiskunnan katsotaan usein saaneen alkunsa 1800-luvulla alkaneesta teollistumisesta. Markkinatalous ja demokratiakehitys loivat teollistumisen myötä uudenlaiset puitteet elämälle. Ihmiset alkoivat käydä palkkatyössä ja elivät sosiaalisesti, taloudellisesti ja teknisesti merkittävästi paremmissa olosuhteissa kuin ennen. (Leveälahti 2001, 17.) Jälkimoderni on siis modernin jälkeinen tila. Modernin ja jälkimodernin välillä ei välttämättä ole katkosta, vaan jälkimoderni voidaan ymmärtää modernin jatkona. (Honkanen 2004, 42.)

Jälkimodernin ajan ilmaantumisen arviointiin vaikuttavat eri maiden väliset kehityserot ja erilaiset käsitykset jälkimodernin sisällöstä. Jälkimodernin esiintulo tapahtuu eri yhteiskunnissa eri aikaan, sillä se on riippuvainen yhteiskunnan kehitystasosta. Usein modernin ja postmodernin taitekohtana pidetään kuitenkin toisen maailman sodan jälkeistä aikaa 1960–1970-luvuilla, jolloin palvelusektori alkoi sivuuttaa teollisuussektorin kehittyneissä teollisuusmaissa (Vehmas 2010, 14). Suomi siirtyi moderniin yhteiskuntaan varsin myöhään muihin länsimaihin verrattuna, eikä postmodernista ajasta voitane puhua Suomen kohdalla ennen 1980-luvun alkua (Honkanen 2004, 40–41).

Jälkimodernina aikana omasta identiteetistä on tullut entistä tärkeämpää ihmisille. Ihmisten etsiessä itseään he käyttävät tässä identiteettityössä välineinä kaikkia elämisen alueita, kuten kulttuuria, liikuntaa ja urheilua. Nämä eri elämisen alueet halutaan kokea ja elää omilla ehdoilla, josta on seurauksena lyhytjänteinen ja omien kokemusten varaan rakentuva "elämisyhteiskunta". (Hautamäki 1996, 36–37.) Yksi tärkeä jälkimodernin elämäntavan piirre onkin individualismin korostuminen (Blom 1999, 14).

Jälkimodernia leimaa myös entistä laajempi tarpeiden ja arvojen kirjo. Yhä useampi ihminen etsii työstään haasteita ja vapaa-ajastaan elämyksiä. Ihmiset pyrkivät luomaan oman identiteettinsä ja määräämään oman kohtalonsa. (Hämäläinen 1997, 29.) Ihmisten elämäntyyleistä ja arkipäivän kulutusmalleista onkin viime vuosikymmenten aikana tullut erittäin yksilöllisiä, ja erilaisten elämäntyylien sekä maailmankatsomusten moninaisuus on merkillepantavaa. Ihmisten käyttäytymisen selittäminen on jälkimodernissa yhä monimutkaisempaa. (Vehmas 2010, 30.)

Vaikka jälkimodernia on tutkittu pitkälti kulttuurisina muutoksina, on siinä myös kulutuskäyttäytymisellä tärkeä osansa. Kulutuskäyttäytymisen voidaan nähdä vapautuneen massatuotannon rajoitteista, jonka johdosta myös tuotantotapaa on jouduttu muuttamaan. Tavoitteena ovat entistä yksilöllisemmät tuotteet. Merkeillä on väitetty olevan suurempi merkitys postmodernissa kulutuksessa kuin niiden takana olevien tavaroiden kulutusarvolla. Kuluttamisen symboleilla esitellään oma elämäntapa muille. Kuluttaminen onkin

noussut yhdeksi elämän tärkeimmäksi päämääräksi, sillä ihmiset katsovat kulutuksen osoittavan sosiaalista menestymistä ja persoonallista onnellisuutta. (Honkanen 2004, 43.) Kuluttamisen lisäksi arvostetaan elämyksiä ja viihdettä, joka vaikuttaa omalta osaltaan myös elämäntyyllisiin valintoihin (Vehmas 2010, 19).

Vapaa-aika merkitsee eri asioita eri yhteiskunnan ryhmille. Toisaalta vapaa-ajan merkitys muuttuu samankin yksilön elämän eri vaiheissa. Vapaa-aika voidaankin nähdä yksilöllisyyttä korostavana käsitteenä, jolloin vapaa-aikaa ovat yksilölliset valinnat, huvin ja ilon mahdollistavat elämänalueet. Näin ajateltaessa vapaa-ajan ulottuvuudet voivat olla eri ihmiselle päinvastaisia asioita. Arkielämän näkökulmasta vapaa-aika koetaan huomattavan tärkeäksi elämänalueeksi, ja sen koettu tärkeys on viimeisen kymmenen vuoden aikana lisääntynyt. Mitä nuoremmista ikäluokista on kyse, sitä suurempi on vapaa-ajan arvostus. (Liikkanen 2005, 28.)

Vapaa-aika voidaan nähdä myös nykymuotoisen matkailun ja liikunnan harrastamisen perusedellytyksenä (Vehmas 2010, 83). Vapaa-aikatutkimuksesta on nähtävissä, että tietynlaista yleistä urheilullistumista, liikunnallistumista tai hyvinvoinnin merkityksen tiedostamista on tapahtunut viime vuosina kaikissa ikäryhmissä. Liikuntaa harrastetaan ja lisäksi sitä haluttaisiin harrastaa vielä enemmän (Liikkanen 2005, 158). Uusien lajien ja urheiluvälineiden tuotekehittelyn kautta liikunnan harrastaminen mahdollistuu yhä useammalle iästä, peruskunnosta ja harrastuksiin käytettävistä varoista huolimatta (Vehmas 2010, 19).

Tämän tutkimuksen kannalta keskeisinä jälkimodernin yhteiskunnan piirteinä voidaan nähdä vahvasti vapaa-ajan viettoon vaikuttavat elämäntapojen eriytyminen, oman identiteetin rakentaminen ja kulutuskäyttäytymisen vapautuminen sekä yleinen yhteiskunnan liikunnallistuminen.

2.2 Eriytyneisyys leimaa jälkimodernia liikuntakulttuuria

Liikunnan käsite on varsin tulkinnallinen ja sen määrittelyyn vaikuttaa tarkastelunäkökulma. Arkikielessä voimme ymmärtää liikunnalla kaikenlaisia tekemisiämme, kun taas liikunnan päätöksentekijöiden on tarkemmin valittava minkälaisia liikunnan määritelmiä käytetään. Liikuntahallinnon piirissä puhutaan muun muassa lasten ja nuorten liikunnasta, koululiikunnasta, kuntoliikunnasta, ikääntyneiden liikunnasta, erityisryhmien liikunnasta sekä kilpa- ja huippu-urheilusta. (Itkonen & Laine 2015, 7.) Liikunta-käsitteen lisäksi on aloitettu käyttämään liikkumisen käsitettä, jolloin liikkumiseen on sisällytetty ihmisten kaikki fyysinen aktiivisuus. Näin on pystytty välttämään rajoittumista pelkäämään liikunta- ja urheilupaikoilla toteutettaviin aktiviteetteihin. (Itkonen & Laine 2015, 9.)

Liikuntakulttuurilla taas ymmärretään kaikkea ihmisten liikkuen ja urheilien harjoittamaa ja tuottamaa toimintaa. Lisäksi sen piiriin voidaan lukea poliittinen päätöksentekojärjestelmä sekä liikuntaa ja urheilua järjestävät organisaatiot. (Itkonen & Laine 2015, 8.) Liikuntakulttuurin käsite on kuitenkin tulkinnallinen. Liikuntakulttuuri voidaan nähdä arvaamattomana, yllätyksellisenä ja vaikeasti ennustettavana. Minkään yksittäisen tahon onkin nykypäivänä mahdotonta edes pyrkiä liikuntakulttuurin kokonaisuuden haltuunottoon. Jatkuvasti kehitetään uusia välineitä ja synnytetään uusia yhteenliittymiä, tulkintoja, liikkeitä ja asentoja. (Itkonen 1996, 194.)

Liikunta on yhteiskunnallisena toimintana kiinteä osa kulttuuria, ja näin yleiset kulttuuriset muutokset heijastuvat myös liikunnan alueelle (Itkonen & Nevala 1991, 105). Jokainen yhteiskunta synnyttääkin oman liikuntakulttuurinsa, jonka muotoutumiseen vaikuttavat taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät (Itkonen & Nevala 1991, 63). Kaupungistuminen ja vaurauden lisääntyminen on esimerkiksi tuonut liikunnan harrastamisen entistä enemmän sisätiloihin sekä urheilulajien normien perusteella määritellyille suorituspaikoille. Nämä muutokset ovat toisaalta mahdollistaneet ympärivuotisen liikkumisen, mutta myös aiheuttaneet haasteita muun muassa ympäristön kuormituksen muodossa. (Itkonen & Laine 2015, 9.)

Suomalaisessa ja yleisesti globaalissa liikuntakulttuurissa on tapahtunut suuria muutoksia jälkimoderniin yhteiskuntaan siirtymisen jälkeen. Postmodernisuus ja niin sanottu eriytyneisyyden kausi ovat alkaneet luonnehtia liikuntakulttuuria (Vehmas 2010, 46–47). Liikunnan ja urheilun eriytyminen alkoi 1980-luvulla (Itkonen 1996, 229). Eriytyneen toiminnan kaudella huippu-urheilu on erkaantunut omille teilleen ja kuntoliikunta etsinyt tilaansa myös seuratoimintojen suojista. Liikuntakulttuurin eri lohkoilla on markkinallismediallisen huippu-urheilun johdolla tapahtunut paljon. Näin liikunnan sisällölliset muutokset muodostavat uusia liikuntakulttuureja ja organisaatiomuotoja. (Itkonen 1996, 231, 123) Liikuntakulttuurin muutos näkyy muun muassa toiminnan erilaisten muotojen kirjon kasvuna, liikuntaymmärryksen leviämisenä ja eriytymisenä sekä teknistymisenä ja markkinoitumisena. (Itkonen & Nevala 1991, 106.)

Liikunnan ja urheilun asema on vahvistunut jälkiteollisessa Suomessa. Liikuntaa harrastetaan sekä itsenäisesti että lukuisten virallisten ja erävirallisten tahojen järjestämänä. (Koski 2009, 5.) Yksilöllistymiskehityksen myötä ihmiset ovat alkaneet asettaa elämänsä uudenlaisia tavoitteita ja pyrkimyksiä löytääkseen uudenlaisia merkityksiä. Liikunta ja urheilullisuus ovat saaneet tässä merkittävän roolin. (Koski 2009, 17.) Ihmisten yksilölliset intressit kohdistavat kokeiluja mahdollisimman moniin lajeihin sekä liike- ja pelimuotoihin. Yksilöllisyyden korostuminen ja itsemääräämisen lisääntyminen näkyy myös itsenäisten organisaatioiden syntymisenä. Lisäksi muutoksen myötä syntyy aivan uusia lajeja. (Itkonen 1996, 227–228.)

Kulutus on noussut yhä keskeisemmäksi tavaksi kokea ja kokeilla identiteettiä. Yhtenä keskeisenä näyttämisen alueena toimivat uudet liikuntamuodot ja -kentät. Liikuntapalveluista ollaan valmiita maksamaan. Liikunnassa erottautumiskeinoja ovat esimerkiksi kalliit välineet, arvostetut ihmissuhteet ja yksityiskohtainen asiantuntemus. (Itkonen & Nevala 1991, 18.) Liikunta tarjoaa ihmisille ja ryhmille mahdollisuuden elämäntyylyttelyyn, jonka kautta ilmentää ja identifioida itseään ja erottautua muista. Elämäntyylyttelyä voidaan toteuttaa arvojen, normien, maun, tyylin ja ruumiinkäytäntöjen nojalla. (Vehmas 2010, 24.)

Kilpailu ihmisten vapaa-ajasta on kovaa tarjonnan ollessa runsasta. Liikuntamuotojen ja urheilulajien suosio vaihtelee mieltymysten muuttuessa. Lisäksi muotoutuu kokonaan uudenlaisia ruumiillisuuden muotoja, joiden tavoitteellisuus poikkeaa perinteisestä kilpailumentaliteetista. Näistä uusista ruumiillisuuden muodoista esimerkeiksi käyvät nuorisokulttuurisen liikkumisen muodot lumilautailu, skeittailu ja hip-hop. (Itkonen & Laine 2015, 11.)

Liikuntapalvelujen tarve on kasvanut väestön ikärakenteen muutosten myötä, mutta samanaikaisesti julkinen sektori on vetäytymässä perinteisestä roolistaan koko väestölle tarjottavien liikunta- ja hyvinvointipalvelujen tuottamisessa. Tämän myötä odotukset hyvinvoinnin tason ylläpitämiseksi kohdistuvat yksityiselle sektorille ja kansalaistoimijoille. Palvelujen kehittämisessä ja tarjonnassa keskeinen rooli on liikunta-alan yrityksillä. (Laine 2015, 77.)

Kaupallisuus on tunkeutunut entistä voimakkaammin liikunta- ja urheilualalle. Yksityisiä liikuntapalveluja käyttävien aikuisliikkujien osuus kasvoi 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen aikana neljästä prosentista 15 prosenttiin. Lisäksi samassa ajassa yksittäisen aikuisliikkujan vuodessa liikuntapalveluihin käyttämä rahamäärä kasvoi reilut 74 prosenttia. Liikunta-ala onkin ollut useita vuosia voimakkaassa nousussa taloudellisesta laskusuhdanteesta huolimatta. (Laine 2015, 77.)

Liikuntakulttuurin muutos on heijastunut myös Peurungan toimintaan. Liikuntapalveluihin on panostettu, ja tarjolla on mahdollisuus harrastaa useita uusia lajeja perinteisten vaihtoehtojen ohessa. Myös teknistyminen näkyy Peurungan palveluissa, kun muun muassa erilaiset testauspalvelut ovat mukana tarjonnassa. Peurungan voidaankin nähdä tarjoavan palveluidensa kautta mahdollisuuden rakentaa omaa identiteettiä kulutuskäyttämisen pohjalta.

Liikuntakulttuurin muutokset ovat omalta osaltaan vaikuttaneet myös matkailutuotteiden ja -palvelujen tarjontaan ja liikuntamatkailun kehittymiseen (Vehmas 2010, 46–47). Liikuntakulttuurin muutos on heijastunut myös Peurungan toimintaan.

kunta ja urheilu voidaan liittää ja on liitetty matkailuun periaatteessa minkä tahansa muotonsa ja osa-alueensa kautta. Matkailun motiivit ja syyt kohdistuvat muun muassa terveyden edistämiseen, kuntoiluun sekä kilpa- ja huippu-urheiluun. (Vehmas 2010, 43)

2.3 Matkailu osana jälkimodernia yhteiskuntaa

Matkailu on sekä Suomessa että kansainvälisesti merkittävä elinkeino. Maailmassa matkailu kasvaa 5 % vuosivauhtia. Kotimaassa matkailutoimialat muodostavat 2,7 % bruttokansantuotteesta ja kasvua tapahtui vuosina 2007–2013 23 prosenttia. Matkailu työllisti vuonna 2013 yhteensä 140 000 työntekijää. (Matkailun edistämiskeskus, 2015.)

Matkailulla voidaan ajatella olevan kolme tärkeää tunnusmerkkiä. Ensimmäinen tunnusmerkki on matkustaminen. Ilman matkustamista ei ole matkailua. Toinen tunnusmerkki on tilapäisyys. Mikäli siirtyminen kohdealueelle ei ole tilapäistä, ei voida puhua matkailusta. Kolmas useimpien tutkijoiden hyväksymä matkailun tunnusmerkki on kokemus erilaisuudesta. Matkailuun kuuluvat kokemukset, jotka eroavat jokapäiväisestä elämästä. (Standeven & De Knop 1999, 10–11.)

Matkailun käsitteellä ei ole kansainvälisesti yhtenäistä määrittelyä, vaan se on liikunta-käsitteen tavoin hyvin kulttuurisidonnainen (Vehmas 2004, 252). Matkailu voidaan karkeasti määritellä ihmisten liikkumiseksi ja toimiksi tavanomaisen, päivittäisen asuin- ja työympäristön ulkopuolella. Se toimii yleiskäsitteenä kaikkina aikoina ja kaikissa paikoissa tapahtuvalle matkustamiselle. Matkailu yhdistetään erityisesti vapaa-ajan käyttöön liittyvään liikkumiseen, mutta taustalla voi olla muitakin syitä, kuten työnteko, sota, opiskelu tai katastrofi. Olennaisinta on matkailijan tilapäinen poistuminen kotipaikkakunnalta. (Vuoristo 1998, 20; Kostianen 2004, 15.) Matkan tarkoitus jaotellaan yleisesti kolmeen eri vaihtoehtoon, jotka ovat vapaa-ajan matka, työmatka ja muu matkan syy, johon kuuluu esimerkiksi uskonnollisista ja opiskeluun liittyvistä syistä matkustaminen (Standeven & De Knop 1999, 11).

Matkailu on muuttunut merkittävästi omaa aikaamme lähestyttäessä. Kulutusmuotojen ja -vaihtoehtojen moninaistuminen sekä matkailun yleinen demokratisoituminen ovat nousseet esiin. (Vehmas 2010, 53). Matkailun uudet kehityspiirteet liittyvät monin tavoin yleiseen yhteiskunnalliseen muutokseen. Matkailijoista onkin tullut leimallinen osa jälkiteollisia yhteiskuntia ja globaaleja markkinoita. Massatuotannon vaihtuminen kuluttajalähtöiseen ja kulutuskeskeiseen tuotantomalliin sekä markkinoihin on vaikuttanut myös matkailuun. Jälkimodernissa yhteiskunnassa korostuva identiteettityö on lisäksi osana matkailua, kun matkailu ja matkakohteen valinta toimivat sosiaalisen erottautumisen välineinä sekä statuksen ja maun ilmaisuina. (Vehmas 2010, 14.)

Matkailu on mahdollistunut yhä useammalle kansalaiselle viimeisten vuosikymmenien aikana. Puhutaan matkailun demokratisoitumisesta. (Vehmas 2010, 19) Demokratisoitumiseen ovat vaikuttaneet useat tekijät, kuten taloudellinen vaurastuminen, palkkatyön seurauksena syntynyt vapaa-aika, teknologian kehitys ja yleinen matkailua suosivat ilmapiiri. Yksilöllisyyttä, hedonismia, itsensä toteuttamista ja elämyksiä korostava jälkimoderni yhteiskunta on lisäksi luonut matkailulle edellytyksiä. (Vehmas 2010, 51)

Uudet matkailun muodot ovat nousseet puheenaiheeksi viimeisen vuosikymmenen aikana. Matkailututkimukseen on syntynyt jälkiteollisen yhteiskunnan matkailijaa kuvaava käsite postturiisti ja lisäksi on kehitetty muita jälkimodernista yhteiskuntateoriasta vaikutteita saaneita turismin malleja. Osa niistä on uudelleen määriteltyjä vanhoja matkailun muotoja ja osa luokituksista on uusia. Nämä luokittelut ovat kuitenkin vain suuntaa antavia työkaluja, joilla pyritään kiinnittämään huomio matkojen erilaisiin piirteisiin. Jälkimodernin yhteiskunnan merkkejä on löydettävissä kaikista uusista matkailija tyypeistä. Jälkimodernin synnyttämän muutoksen vaikutusten etsiminen eri matkailija- ja matkailutyyppien syntymisestä on kuitenkin suppea katsantokanta, sillä useat tutkijat olettavat koko ilmiön olevan muutoksessa. (Honkanen 2004, 67, 94.)

Postmoderni on siis synnyttänyt oman matkailijatyyppinsä, postturiistin. Postturiistilla voidaan nähdä olevan kolme piirrettä. Ensinnäkin postturiistin ei tarvitse lähteä mihinkään

tyypillisiä matkailullisia kiinnekohtia nähdäkseen. Nykyajan tekniikka mahdollistaa keinotekoiset matkailuelämykset vaikka omassa olohuoneessa. Toiseksi postturisti tietää eri vaihtoehtojen suuren määrän matkailussa. Matkakohteet saattavat olla hyvinkin erilaisia ja jopa sama matka voi sisältää toisilleen vastakkaisia elementtejä. Postturistin kolmantena piirteenä on hänen tietoisuus matkailun luonteesta. Postturisti tietää olevansa turisti muiden turistien joukossa ja on selvillä turismin vaikutuksesta matkakohteisiin. (Honkanen 2004, 68.)

Tulevaisuuden matkailua voidaan kuvata termeillä erikoistuminen, sofistikoituminen, segmentoituminen ja pyrkimys mielihyvään. Tulevaisuuden matkoja ei siis myydä enää kaikille samanlaisina, vaan matkailijat voivat ottaa osaa entistä joustavammin erilaisiin matkustamisen sisältöihin joko saman matkan tai eri matkojen aikoja. (Honkanen 2004, 95.) Yleinen teema jälkimodernin yhteiskunnan matkailussa onkin tarjonnan monipuolistuminen ja kuluttajien individualismin korostuminen. (Honkanen 2004, 96) Postmoderniin elämäntapaan kuuluva individualismi kasvattaa entistä yksilöllisempien matkojen myyntiä. Tämän johdosta matkat myydään aiempaa lähempänä lähtöpäivää ja voidaan olettaa ohjelmapalveluyritysten merkityksen kasvavan. (Honkanen 2004, 79)

Jälkimodernissa maailmassa matkailu ei merkitse kokeneille turisteille yhtä suurta elämystä kuin ennen. Matkailun voidaan olettaa arkipäiväistyneen ainakin jossain mielessä. (Honkanen 2004, 74) Erityisesti nuorempien sukupolvien lähtökohdat ovat täysin erilaiset kuin vanhemmilla sukupolvilla. (Honkanen 2004, 74, 79.) Lomamatkailulta halutaan yhä enemmän monipuolisuutta ja lyhyet lomat muun muassa kotimaan hiihtokeskuksissa, kylpylöissä sekä risteilyillä ovatkin tulleet aurinkolomien rinnalle. (Vehmas 2010, 13-14.)

Jälkimodernin yhteiskunnan tuomat matkailun uudet kehityspiirteet voidaan nähdä myös Peurungassa. Palvelut ovat yhä enemmän kuluttajalähtöisiä ja eri vaihtoehtoja niin ruokailun, aktiviteettien ym. osalta on tarjolla runsaasti. Eri vaihtoehtojen pohjalta tehtävät

valinnat voivat omalta osaltaan toimia sosiaalisen erottumisen välineinä ja osana identiteettityötä.

3 LIIKUNTAMATKAILU

Matkailijoiden määrän kasvaessa viime vuosikymmeninä on myös tarjonta monipuolistunut. Aiempien vuosikymmenien massatuotannosta on palattu yksilöllisyyden tavoitteeseen. Vallitseviksi matkailun muodoiksi ovat kohoamassa muun muassa luonto-, kulttuuri-, hyvinvointi- ja elämysmatkailu. (Kostiainen ym. 2004, 294.) Liikuntamatkailu on myös nousemassa kansainvälisesti yhä merkittävämmäksi matkailun osa-alueeksi (Vehmas 2004, 249). Liikuntamatkailun osuuden on arvioitu olevan 1-2 prosentin luokkaa teollistuneiden maiden bruttokansantuotteesta ja se on yksi nopeimmin kasvavista matkailun osa-alueista. Kansainvälisistä matkailijoista 15-30 prosenttia piti liikuntaan osallistumista merkittävänä vapaa-ajan matkailun syynä tai motiivina 1990- ja 2000-luvuilla. (Vehmas 2010, 15.)

3.1 Liikuntamatkailu jälkimodernin yhteiskunnan tuotteena

Liikuntaan ja urheiluun liittyvän matkailun ensimmäiset merkit voidaan löytää antiikin Kreikasta. Neljän vuoden välein järjestettyjä antiikin olympialaisia kerääntyi seuraamaan paikan päälle kymmeniä tuhansia katsojia ja kisojen kaukaisimmat osanottajat saapuivat aina Roomasta asti. Antiikin olympialaiset käytiin ensimmäisen kerran vuonna 776 eKr. ja tämän jälkeen niitä järjestettiin yli tuhannen vuoden ajan. Roomalaiset jatkoivat antiikin Kreikasta alkanutta liikuntaan liittyvää matkailua muun muassa vierailuilla kylpylöihin. Yleisesti liikunta muuttui terveystavoitteisemmaksi ja vähemmän kilpailulliseksi, jolloin siihen liittynyt matkailu vähentyi. (Weed & Bull 2004, 3–4.)

Keski-ajan ja renessanssin aikana ainoastaan tenniksen varhaiseen muotoon ja turnajaisiin yhdistyi liikuntaan liittyvää matkailua. Liikuntaan liittyvän matkailun yleistymisen aloitti uudelleen 1500-luvulta alkanut liikkumisvälineiden kehitys. Erityisesti vaunujen laadun parantuminen ja 1700-luvulla suuresti kehittyneet tiet vähensivät selvästi matko-

jen kestoja. Matkustaminen oli kuitenkin vielä niin kallista, että vain varakkaimmilla oli siihen mahdollisuus. (Standeven & De Knop 1999, 16; Weed & Bull 2004, 4–5.)

Teollistuminen ja siihen liittynyt kaupungistuminen vaikuttivat merkittävästi liikuntamatkailun kehittymiseen 1800-luvulla. Teollistumisen myötä ihmisten elintaso lähti nousuun ja heidän elämänsä jakautui selvästi työ- ja vapaa-aikaan. Liikunnan merkitys kasvoi työläisten hakiessa rentoutumiskeinoja ja viihdykettä vapaa-ajalleen. Teollistumisesta seurannut eri liikkumis- ja kuljetusmuotojen kehitys oli lisäksi tärkeässä roolissa. Matkustaminen muuttui 1800-luvulla turvallisemmaksi, luotettavammaksi, nopeammaksi ja halvemmaksi. Muun muassa Isossa-Britanniassa käyttöön tulleet rautatiet muodostivat liikkumismuodon, johon suurimmalla osalla oli varaa. Näiden lukuisten kehitystekijöiden ansiosta urheilukilpailujen katsojien matkustusalueet laajenivat ja osanottajat pystyivät liikkumaan ympäri maan. 1800-luvun teollistuminen tarjosi siis tarvittavat olosuhteet liikuntamatkailun kehitykselle, mutta liikuntamatkailu pysyi kuitenkin vielä elitistisenä ja rajoitettuna ylä- sekä keskiluokan harrastuksena. Perusta 1900-luvulla seuranneelle kehitykselle, joka koskettaisi kaikkia yhteiskunnan luokkia, oli kuitenkin luotu. (Standeven & De Knop 1999, 18–19; Weed & Bull 2004, 10, 115–116.)

Yksi tärkeimmistä liikuntamatkailuun vaikuttaneista tekijöistä 1900-luvulla oli vapaa-ajan lisääntyminen. Työaika ja työpäivien määrä väheni, sekä palkalliset vapaapäivät otettiin käyttöön. Oikeus vapaa-aikaan ja lomaan alettiin kokea osaksi kaikkien elämää. Lähes kaikilla ihmisillä oli nyt mahdollisuus matkustaa seuraamaan urheilua tai osallistumaan itse fyysisiin aktiviteetteihin kotipaikkakuntansa ulkopuolelle. Vapaa-ajan lisääntyminen vaikutti myös ihmisten hyvinvointiin ja sitä kautta liikuntamatkailuun. (Weed & Bull 2004, 10.)

Vapaa-ajan lisääntymisen lisäksi liikuntamatkailun kasvaneeseen suosioon on vaikuttanut ihmisten parempi toimeentulo. Ihmisten vapaa-aikaansa kohdistama rahankäyttö on kasvanut tasaisesti 1900-luvun ajan. Matkailuun käytetyn rahan määrä on myös noussut vääjäämättömästi ja liikuntamatkailulla on ollut tärkeä osa tässä kehityksessä. (Weed & Bull

2004, 11.) Parempi toimeentulo on siis mahdollistanut liikuntamatkailun määrän kasvun ja sitä kautta yhä uusien kohteiden ja muotojen kehittymisen.

Kolmas vahvasti liikuntamatkailun suosion kasvuun vaikuttanut tekijä 1900-luvulla oli eri matkustusmuotojen jatkuva kehitys. Kuten rautatiet 1800-luvulla, mullistivat autot ja myöhemmin lentokoneet matkustamisen 1900-luvulla. Autot mahdollistivat matkustamisen erityisesti paikkoihin, joihin julkiset liikennevälineet eivät kulkeneet. Lisäksi niiden ansiosta matkatavaroiden ja varusteiden kuljetus onnistui paremmin. Tämä helpotti monien liikuntamatkailun muotojen, kuten vaelluksen, kiipeilyn, pyöräilyn ja eri vesiliikuntamuotojen harrastamista. 1960-luvulla edullisemmaksi muuttunut lentoliikenne taas mullisti koko matkailun kentän. Lentokoneiden kehityksen myötä monet liikuntamatkailun muodot pääsivät kasvamaan. Kansainvälinen kilpaurheilu (osallistujat ja yleisö), talviurheilun eri muodot ja liikuntamuodot kuten golf, tennis, kävely ja vesiliikunta ovat erityisesti nousseet suosioon. (Weed & Bull 2004, 11; Standeven & De Knop 1999, 30.)

Vapaa-ajan lisääntymisen sekä matkustusvälineiden ja toimeentulon paranemisen lisäksi tapahtui 1900-luvulla muutoksia myös ihmisten arvoissa ja asenteissa. Ihmiset ymmärsivät liikunnan merkityksen hyvinvoinnin kannalta. Vehmas (2010, 8) kirjoittaa niin sanotusta globaalista yhteiskunnan liikunnallistumisesta, jossa liikunta- ja urheilukulttuuri ovat tunkeutuneet läpi yhteiskunnan. Lisäksi matkailua ja liikuntaa sävyttänyt elitistisyys vähentyi, ja vuosituhaten vaihteessa osallistuminen matkailuun oli mahdollista lähes kaikille ja jopa heiltä odotettua (Weed & Bull 2004, 11–12).

Tietoliikenteen kehitys on myös vaikuttanut erittäin paljon liikuntamatkailuun. Erityisesti Internetin merkitys on noussut suureksi nykypäivän liikuntamatkailussa, kuten myös matkailussa yleensäkin. Matkailijat pystyvät hankkimaan yhä helpommin tietoa matkakohteista. Kohteenvalinnan jälkeen Internetissä onnistuu myös lentolippujen ja hotellien varaaminen. Lisäksi Internetin avulla urheilutapahtumamatkailija voi useimmiten hankkia itselleen lipun haluamaansa urheilutapahtumaan. Jalkapallon MM-kisat ja joidenkin laji-

en tapahtumat olympialaisissa ovat tosin nousseet niin suosituiksi, että järjestäjät joutuvat arpomaan liput kaikkien halukkaiden kesken.

Liikuntamatkailu on nykymuotoisena paikannettavissa osaksi postmoderneja tai jälkiteollisia länsimaisia yhteiskuntia, ja sen tarkastelun voidaan nähdä toimivan laajemmin myös länsimaisen nyky-yhteiskunnan kuvaajana. Liikunta, urheilu ja matkailu heijastavat monia oman aikansa ilmiöitä sekä myös toisaalta vaikuttavat omaan aikaansa. (Vehmas 2010, 14) Liikuntamatkailuun osallistumisen syytä voidaan tänä päivänä etsiä postmodernin yhteiskunnan viihdettä, elämyksiä ja kuluttamista korostavista piirteistä. Liikuntamatkailun voidaan toisaalta nähdä kuvaavan ihmisten vapaa-ajan ja työelämän suhteita, elämäntavan ja habituksen muodostumista sekä ympäristöasenteita. (Vehmas 2010, 18)

Monet eri tekijät ovat vaikuttaneet liikuntamatkailun kehitykseen. Liikunnan harrastajien profiilien monipuolistuminen, kiinnostus terveys- ja ”fitness”-ajattelua kohtaan sekä lomamatkojen aktiivisen osallistumisen lisääntyminen ovat omalta osaltaan olleet vaikuttamassa liikuntamatkailun kehitykseen. Toisaalta kaupunkisuunnittelun ja matkailuimagon rakentajien kiinnostus urheilua, liikuntaa ja urheilutapahtumia kohtaan on ollut myös vaikuttamassa. Lisäksi liikuntamatkailun yleiseen suosioon on vaikuttanut läntisten yhteiskuntien yleinen urheilullistuminen. (Vehmas 2010, 18–19.)

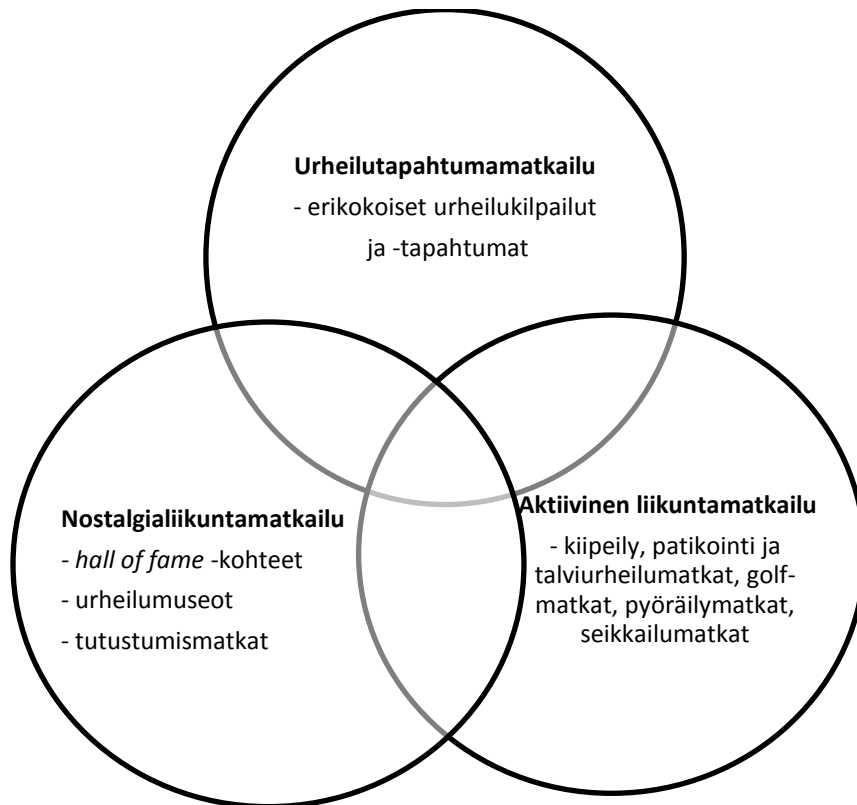
Liikuntamatkailua on yritetty määrittellä lukuisin eri tavoin. Useimmissa määrittelyissä liikuntamatkailu jaetaan karkeasti kolmeen eri muotoon, jotka ovat aktiivinen- ja nostalgialiikuntamatkailu sekä urheilutapahtumamatkailu (kuvio 1). Liikuntamatkailijat voidaan taas jakaa aktiivisiin ja passiivisiin matkailijoihin. (Gibson 2004, 2.) Standeven ja De Knop (1999, 12–13) erottelevat liikuntamatkailijat lisäksi vapaa-aikaan ja työhön liittyviin matkailijoihin.

Aktiivisessa liikuntamatkailussa matkailija osallistuu henkilökohtaisesti johonkin liikunnalliseen toimintaan. Liikunta voi olla aktiiviselle liikuntamatkailijalle matkan päätarkoitus tai joko toissijaisesti tai sattumalta tapahtuvaa. Matkat, joiden päätarkoituksena lii-

kunta on, voidaan jakaa yhteen lajiin keskittyviin (esim. golfmatkat ja laskettelumat) sekä monien lajien matkoihin (esim. lomat urheiluopistoilla tai liikuntaleireillä). Toissijainen tai sattumalta tapahtuva liikunta matkan aikana voi taas olla joko osallistumista järjestettyyn liikuntaan (esim. erilaiset pelit rannalla) tai itsenäistä aktiivisuutta, kuten kävelyretket tai golfin peluu. (Standeven & De Knop 1999, 12–13.)

Nostalgialiikuntamatkailu käsittää matkailun urheiluhistorian tai fanikulttuurin kannalta merkitykselliseksi koettuihin kohteisiin. Nostalgiamatkailusta esimerkeiksi sopivat matkat eri urheilumuseoihin ja -stadioneille. (Vehmas 2010, 42.) Heinonen (2005, 197–202) kuvaa väitöskirjassaan *Jalkapallon lumo* jalkapallofanin matkaa kannattamansa seuran kotistadionille osoitukseksi faniuteen sitoutumisesta. Stadionit nähdään arkipäivästä poikkeavina nähtävyyksinä, merkkeinä paikallisesta kulttuurista. Ne edustavat kannattajille pyhää paikkaa, joiden näkeminen on monille ottelua tärkeämpi elämys.

Kolmas liikuntamatkailun osa-alue on urheilutapahtumamatkailu. Se tarkoittaa matkustamista katsojaksi urheilutapahtumaan. Suomalaisille tunnetuimpia urheilutapahtumamatkailun kohteita ovat mm. Formula-1 osakilpailut ja jääkiekon maailmanmestaruuskilpailut. Kesällä 2015 tuhansia suomalaisia matkusti seuraamaan sekä lentopallon MM-kilpailuja Puolaan että koripallon MM-kilpailuja Espanjaan.

KUVIO 1 Liikuntamatkailun osa-alueet ja muodot (Ritchie 2005, 160)

Peurunkaan on mahdollista lähteä niin aktiiviselle liikuntamatkalle kuin urheilutapahtumamatkalle. Aktiiviseen liikuntamatkailuun on tarjolla lukuisia eri vaihtoehtoja ja myös erilaisia urheilutapahtumia Peurungassa järjestetään usein. Esimerkeiksi tapahtumista sopivat jäähalli Icecat-arenan taitoluistelukilpailut sekä jääkiekko-ottelut ja -turnaukset. Myös sisäliikuntatila Peurunka Arena tarjoaa mahdollisuuden erilaisten urheilutapahtumien järjestämiseen. Vuonna 2014 Peurungassa järjestettiin liikuntatapahtuma Extramerun, johon osallistui peräti lähes 1 500 juoksijaa. (Extremerun 2015). Viime vuosina suositaan ovat lisäksi kasvattaneet erilaiset frisbeegolftapahtumat. Peurunkaan on rakennettu 20-väyläinen frisbeegolfrata, joka palvelee niin paikallisissa kuin valtakunnallisissa isoissa kilpailutapahtumissa (Peurunka, 2015a.)

3.2 Liikuntamatkailijoiden määrittelyä

Liikuntamatkailijoiden profiileja on identifioitu jo 1970-luvun puolivälistä alkaen. Aihetta on lähestytty monesta eri näkökulmasta. Sosio-ekonomisissa ja demografisissa segmentoinneissa on tarkasteltu muun muassa ammatin, tulojen, sukupuolen, iän ja eri lajien välisiä yhteyksiä matkailukäytännöissä kun taas psykograafiset segmentoinnit ovat tarkastelleet liikuntamatkailua asenteiden, elämäntyylin, mielipiteiden ja persoonallisuuden kautta. Lisäksi aihetta on lähestytty muun muassa motiivien ja yleisten toiminnan orientaatioiden sekä behaviorismin kautta. (Vehmas 2010, 58–63.)

Liikuntamatkailijoita voidaan siis tyypitellä monin eri tavoin. Yksi lähtökohta on tyypitellä liikuntamatkailijat sen pohjalta, millä intensiteetillä liikunta tai urheilu on osa matkalle lähtöpäätöstä ja matkailukokemusta. Taulukossa 1 on tyypitelty liikuntamatkailijat kuuteen eri ryhmään yksittäisestä liikuntamatkailijasta fanaattiseen liikuntamatkailijaan. Ryhmiä on profiloitu kuuden eri tekijän kautta, jotka ovat liikunnan merkitys matkalle lähdön päätöksen tekoon, liikuntaan osallistumiseen vaikuttavat tekijät, osallistumatta jättämiseen vaikuttavat tekijät, tyypillisen ryhmän profilointi, elämäntyyli sekä liikuntaan ja urheiluun kuluttaminen.

TAULUKKO 1 Liikuntamatkailijoiden tyyppejä (Hinch & Higham 2004, 36; Weed & Bull 2004, Vehmaksen 2010, 65 mukaan)

	Yksittäinen liikunta- matkailija	Satunnainen liikunta- matkailija	Ajoittainen liikunta- matkailija	Säännöllinen liikunta- matkailija	Sitoutunut liikunta- matkailija	Fanaattinen liikunta- matkailija
Tiivistelmä piirteistä	▼	▼	▼	▼	▼	▼
Liikunnan merkitys matkalle lähdön päätöksen tekoon	Sattumanvarais- ta	Ei tärkeä	Voi olla vaikut- tava tekijä	Tärkeä	Erittäin tärkeä	Oleellinen
Liikuntaan osallistumiseen vaikuttavat tekijät	Hauskanpito tai velvollisuus muita kohtaan	Jos sopii muka- valla tavalla tilanteeseen	Tervetullut lisä matkakokemuks- seen	Merkittävä osa matkakokemuks- ta	Keskeinen osa matkakokemuks- ta	Usein ainoa syy lähteä metkalle
Osallistumatta jät- tämiseen vaikutta- vat tekijät	Preferoi ei- liikunnallista rentoutumista	Helposti suostu- teltavissa tai karttava. Liikun- ta ei oleel- lista.	Useita muitakin sitoutumisen kohteita	Taloudelliset tai ajankäytölliset rajoitteet	Vain ennalta- arvaamattomat tai merkittävät rajoitteet	Vamma, sairaus tai niiden pelko
Tyypillisen ryhmän profiili	Perheet	Perheet ja ystä- väpiirit	Usein ystäväpii- rit tai työhön liittyvät ryhmät	Ryhmät ja yksi- lölliset matkaili- jat	Monenlaiset samoista asiois- ta pitävät mat- kailijaryhmät	Ammattilaisur- heilijat
Elämän tyyli	Liikunta/urheilu merkityksetöntä	Liikunta/urheilu ei ole oleellista. Pidetty, mutta ei priorisoitu	Liikunta/urheilu on tärkeää, mut- tei oleellisin asia elämässä	Liikunta/urheilu on tärkeää	Liikunta/urheilu on elämää mää- rittävä tekijä	Liikun- ta/urheilu on ammattillisesti merkittävää
Liikuntaan ja urhei- luun kuluttaminen	Vähäistä	Vähäistä, mutta satunnaista	Ajoittain run- sasta	Huomattavaa	Erittäin runsasta ja jatkuvaa	Erittäin merkit- tävää. Ulkopuo- lista rahoitusta

Vehmas (2010, 148-149) muodosti väitöskirjassaan neljä eri liikuntamatkailija tyyppiä haastattelujensa pohjalta: velvollisuudentuntoiset suorittajat, luontoympäristön kokijat, länsimaiset vapaat valitsijat sekä seuralliset liikkujat. Velvollisuudentuntoisille suorittajille on luonteenomaista vapaa-ajan valintoihin liittyvä työnkaltainen suorittamiskeskeisyys, velvollisuuksien noudattaminen ja jopa tietynlainen asketismi elämänsäätelijänä. Liikunnan harrastaminen on monipuolista ja tavoitteellista. Lisäksi liikkumiseen sisältyy kilpailuja ja siinä on havaittavissa kuntoilu-uran piirteitä. Matkailu ei ollut kovin tärkeää suurimmalle osalle tyyppiä edustaneista. Matkoilla käytäessä ne liittyivät useimmiten liikunnan harrastamiseen, ja matkailun päämotiiveiksi ilmaistiinkin halu harrastaa liikuntaa vaihtelevissa ja uusissa ympäristöissä. (Vehmas 2010, 149–151.)

Luonto oli vähintään jossain määrin läheinen ja tärkeäksi koettu elämän elinehto sekä vapaa-ajan liikkumisympäristö kaikille Vehmaksen haastatteleuille matkailijoille. Erityisen tärkeäksi luontoympäristön mielsivät luontoympäristön kokijat, joille läheinen luontosuhde merkitsi luonnossa liikkumista, rentoutumista, virkistäytymistä, maisemien ihailua, luontokasvatusta, hyötyliikuntaa ja vaihtelua kaupunkimaiselle arkiympäristölle. Luontoympäristön kokijoille luonto oli myös matkakohteen valintaan vaikuttava tekijä. Itse matkailun luonnonympäristön kokijat mielsivät luonnonympäristöä kuormittavaksi ja saastuttavaksi siitä huolimatta että itse sitä harrastivat. (Vehmas 2010, 151–152.)

Kolmas liikuntamatkailija tyyppi on länsimaiset vapaat valitsijat, jossa kulminoituu länsimainen itsestään selvyyksien sekä haluamisen ja kuluttamisen kulttuuri. Liikunta, matkailu ja vapaa-ajan valinnat nähdään ikään kuin tahdon sekä itsemääräämisoikeuksien asioina, ja valinnoissa onkin kyse pikemminkin oman ja yksilöllisen elämänpolun rakentamisesta. Liikunnan harrastamisen funktiot liittyvät itsensä toteuttamiseen ja ruumiillisuuden kautta oman henkilökohtaisen elämäalueen hallintaan. Oleellista on oikeus hallita ja määrätä omaa aikaa ja tilaa. Matkailu kuului tämän tyyppin vapaa-aikaan tärkeänä osana. (Vehmas 2010, 153–154.)

Neljäs Vehmaksen tyypeistä on seuralliset liikkujat, joita luonnehtii hakeutuminen sosiaalisiin tilanteisiin sekä työ- että vapaa-ajan toiminnoissa. Liikunnan harrastaminen oli useimmiten luonto- ja ryhmäryhmäliikuntaa tai joukkuelajeja. Myös matkailun ja matkakohteen valinnan perusteluina ilmeni sosiaalisuus. Halu kartuttaa sosiaalisen ja kulttuurisen pääoman muotoja sääтели osaltaan matkailun ja vapaa-ajan valintoja. (Vehmas 2010, 155–156.)

Kaikkien neljän liikuntamatkailija tyyppien edustajien voidaan nähdä löytävän matkalleen sopivan sisällön Peurungasta. Lukuisat eri liikuntapalvelut tarjoavat velvollisuudentuntoisille suorittajille mahdollisuuden monipuoliseen ja tavoitteelliseen harrastamiseen. Luontoympäristön kokijoille Peurungan sijainti luonnon keskellä tarjoaa vaihtelua kaupunkimaiselle arkiympäristölle sekä mahdollisuuden luonnossa liikkumiseen ja sitä kautta rentoutumiseen ja virkistäytymiseen. Länsimaiset vapaat valitsijat pystyvät Peurungan liikuntapalvelujen kautta rakentamaan oman yksilöllisen sisällön matkalleen ja seurallisille liikkujille taas muun muassa Peurungan erilaiset ryhmäliikuntamuodot ja tanssit ovat kiinnostavia palveluja.

3.3 Liikuntamatkailu Suomessa

Liikuntaan liittyvä matkailu on merkittävä tekijä Suomen matkailussa. Erityisesti Suomen luonto on vetovoimallaan vaikuttanut luonnossa tapahtuvan ja luonnonolosuhteita hyödyntävän aktiivilomailun edellytyksiin ja tarjontaan. Luonnon lisäksi asukaslukuun nähden runsas liikuntapaikkojen määrä vaikuttaa positiivisesti liikunnan harrastamismahdollisuuksiin matkoilla. Myös suomalaisten yleinen liikunta-aktiivisuus nostaa liikuntamatkailun merkitystä. (Vehmas 2010, 77.)

Liikuntamatkailu liitetään tänä päivänä osaksi ohjelmalveluja suomalaisessa matkailukäsitteistössä. Ohjelmalveluiksi voidaan katsoa muun muassa ohjatut aktiviteetit, harrastus- ja virkistyspalvelut, rakennetut aktiviteetti- ja huvikohteet, kilpailutapahtumat sekä kulttuuri- ja taidetapahtumat. Varsinaisesti liikuntaan ja urheiluun liittyviä ohjelma-

palveluyrityksiä oli yhteensä 634 vuonna 2005. Liikuntalajeista matkailua edistäviksi voidaan Suomessa laskea muun muassa maastohiihto, laskettelu, golf ja sisäliikunta. Matkailukysynnän kasvu aktiviteetteja kohtaan onkin viime vuosina lisännyt investointeja esimerkiksi liikuntahalleihin, golfkenttiin ja hiihtokeskuksiin. (Vehmas 2010, 80–81.)

Liikuntaan liittyvä matkailu näkyy myös vuoteen 2020 ulottuvassa Suomen matkailustrategiassa. Tuotekehitystoiminnan neljä strategista teemaa ovat hyvinvointi, kulttuuri, kesä ja talvi. Kesän kohdalla painopisteenä on helppotasoinen luonnossa liikkuminen, jossa korostetaan omalla lihasvoimalla toteutettavia aktiviteetteja. Näitä kestävän kehityksen hengessä tapahtuvia aktiviteetteja ovat muun muassa patikointi, pyöräily, melonta, kalastus ja hevosmatkailu. Talven osalta taas kehitetään suurista talvikohteista erottuvaa tarjontaa, kuten safarit ja lumi- sekä jääosaaminen. Hiihtotuotteiden kehittämisessä ja markkinoinnissa Suomea pyritään nostamaan esiin esimerkiksi lumilautailukohteena. (Visit Finland 2013.)

Hyvinvointi-teemassa painopistealueena on Finrelax, eli suomalainen, jo olemassa oleva ja saumattomasti matkailutarjontaan istuva hyvinvoinnin perustarjonta. Se sisältää elementtejä muun muassa seuraavista: sauna, maaseudun hyvinvointilomat, metsä ja vesi. Maaseudun hyvinvointilomissa mukana on virkistäytyminen, rentoutuminen, luonnon rauha, kevyet aktiviteetit jne. Metsässä taas nähdään suomalaisten virkistämisen, liikkumisen ilon ja voimaantumisen lähteenä. Finrelaxin lisäksi esiin nostetaan Venäjän markkinoiden vahva trendi medical wellness ja sen yhdistäminen matkailutarjontaan sekä tuotekehitys terveys- ja kuntoliikunnan sekä hemmottelun osalta etenkin Venäjän markkinoiden suuntaan. (Visit Finland 2013.)

Peurunka on osaltaan tarjoamassa mahdollisuuksia edellä mainittuihin matkailustrategian teemoihin. Tarjolla on niin hyvinvointiin, kulttuuriin kuin kesään ja talveen liittyviä aktiviteetteja. Peurungon sijainti luonnon keskellä järven rannalla tarjoaa mahdollisuuksia luonnossa liikkumiseen niin kesä- kuin talviaktiviteettien muodossa. Erilaiset ohjelma-, hemmottelu- ja hyvinvointipalvelut ovat merkittävässä roolissa Peurungon tarjonnassa.

4 KUNTOUTUMIS- JA LIIKUNTASÄÄTIÖ PEURUNKA

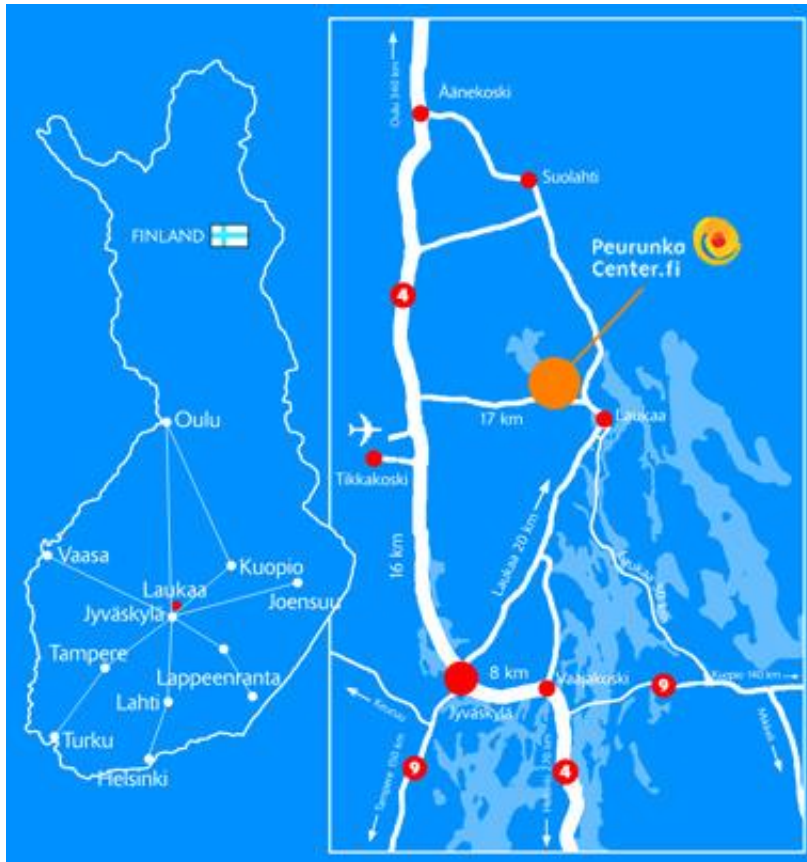
Tämä tutkimus on toteutettu yhteistyössä kuntoutumis- ja liikuntasäätiö Peurungan kanssa. Laukaassa sijaitseva Peurunka on toiminut jo neljän vuosikymmenen ajan ja muuttanut vuosien saatossa veteraanien kuntoutumislaitoksesta monipuoliseksi kuntoutumis- ja lomakohteeksi.

Peurungan kuntoutumiskeskuksen kehittämisen voidaan katsoa alkaneen 1960-luvulla veteraanien ”ukkokoti”-ideasta, jonka tarkoituksena oli löytää paikka vanhuudenpäivien viettoa ja virkistäytymistä varten. Idean taustalla vaikuttaneet veteraanit olivat lähes koko Keski-Suomen alueelta. Ensimmäisenä konkreettisena toimenä perustettiin huhtikuussa 1967 toimikunta tutkimaan mahdollisuuksia kuntouttamislaitoksen tai virkistys- ja lomaviettäpaikan aikaansaamiseksi maakuntaan. Toimikunnan selvitysten pohjalta päätettiin hankkeen eteenpäin viemiseksi perustaa erillinen kannatusyhdistys. (Koskinen 1996, 38)

Ukkokoti-ideasta päädyttiin lopulta suunnitelmaan kuntoutuslaitoksesta. Tavoitteeksi asetettiin 165-paikkainen kuntouttamislaitos. Laajaksi kasvanut hanke johti lopulta Kor-suveljesten Kuntosäätiön perustamiseen marraskuussa 1968. Säätiöön lähtivät mukaan Laukaan kunta, Rintamamiesveteraanien liitto ry, Sotainvalidien Veljesliiton Sisä-Suomen piiri, Suomen Sotaveteraaniliitto ry, Sydäntautiliiton Keski-Suomen piiri, Keski-Suomen maakuntaliitto, Jyväskylän yliopisto sekä hankkeen alulle pannut kannatusyhdistys. Säätiön säännöissä määritettiin sen tarkoituksena olevan Suomen kansalaisten kunnan parantaminen ja terveyden säilyttäminen sekä vanhusten huolto ensisijaisesti huomioiden vuosien 1939–1945 rintamavastuussa olleiden miesten, naisten ja sotainvalidien tarpeet. (Koskinen 1996, 38)

Kuntoutumiskeskuksen rakentaminen Peurunkajärven rannalle Laukaaseen, noin 25 kilometrin päähän Jyväskylän kaupungista, aloitettiin vuonna 1973. (kuva 1.) Laitoksen

syntyminen juuri Laukaaseen johtui erityisesti selvittelytoimikunnan ja kannatusyhdistyksen voimakkaasta laukaalaisedustuksesta, jolla oli suorat yhteydet kunnan päättäviin elimiin. Kuntoutumiskeskus valmistui lopulta kesäkuussa 1974 ja sai heti laajaa huomiota, kun ensimmäiselle järjestetylle kurssille osallistui silloinen tasavallan presidentti Urho Kekkonen. (Koskinen 1996, 39)

KUVA 1. Peurungan sijainti (Peurunka Center 2013)

Peurungan pääsääntöinen toiminta pohjautui alkuvuosina sotainvalidien ja veteraanien kuntoutukseen. Lisäksi Peurunkaan saapui Kansaneläkelaitoksen lähettämiä monivammaisia kuntoutuksen tarpeessa olevia henkilöitä. Asiakasmääristä johtuen toimintaa ei voitu kuitenkaan hoitaa taloudellisesti kannattavasti, ja vuoden 1975 syksyllä tilanne näyttikin synkältä. Peurungan pelastukseksi nousi tasavallan presidentti Kekkonen, joka

sai Kansaneläkelaitoksen lähtemään mukaan säätiöön. Tämä antoi Peurungan toiminnalle sen tarvitseman taloudellisen tuen. (Koskinen 1996, 39)

Peurungan toiminta on kokenut uusia haasteita lähestyttäessä nykypäivää. Kuntoutumis- ja liikuntakeskuksen entinen toimitusjohtaja Hannu Koskinen (1996) näki 1990-luvulla keskuksen tulevaisuuden näköaloja varjostavan erityisesti asiakasrakenteen muutoksesta johtuvat käyttöasteeseen liittyvät ongelmat. Lisäksi vaikeuksia aiheuttivat kiristynyt kilpailutilanne sekä vähitellen poistuvien sotainvalidien ja rintamaveteraanien jättämän aukon täyttäminen. Peurungan oli keksittävä uusia keinoja asiakasvirtojen kasvattamiseksi. Alun perin lähes ainoastaan sotainvalidien ja veteraanien kuntoutukseen toimintansa perustanut laitos kehittikin toimintaansa kohti eri asiakasryhmiä palvelevaa kuntoutumiskeskusta. Erityisesti Peurunka kehitti itseään valtakunnallisesti merkittäväksi ennalta ehkäiseviä kuntoutumismuotoja tarjoavaksi kuntoutumiskeskukseksi.

Tällä hetkellä Peurungan palvelukokonaisuus sisältää uuden joulukuussa 2011 avatun teemakylpylän, jää- ja curlinghallin, hotellin ja luksus-mökkejä, viihde- ja ruokaravintolan, kokouskeskuksen, sekä liikunta- ja kuntoutuskeskuksen. Lisäksi vuonna 2012 otettiin käyttöön liikunta- ja kongressikeskus Peurunka Areena sekä huoneistohotelli Peurantähti. Teemakylpylään ja Peurunka Areenaan investoitiin vuoden 2011 aikana yli 12 miljoonaa euroa. (Peurunka 2015c.)

Liikuntapalvelujen osalta eri mahdollisuuksien määrä on kasvanut viime vuosina merkittäväksi. Peurunka tarjoaa toimintoja niin sisä-, ulko-, vesi- kuin jääliikunnankin merkeissä sekä erilaisia testauspalveluja. Taulukossa 2. on listaus kaikista liikuntamahdollisuuksista Peurungassa vuonna 2015. (Peurunka 2015b.)

TAULUKKO 2. Peurungan tarjoamat liikuntamahdollisuudet (Peurunka 2015b)

Sisäliikunta	Ulkoliikunta	Testauspalvelut
Kuntosaliharjoittelu	Retkeily	Polkupyörä- ergometritestit
Personal Trainer –palvelut	Jousiammunta	Kehon koostumuksen mittaus
Ryhmäliikunta	Melonta	Kävelytesti
Salibandy	Uinti	Terveystutkimuspaketti
Sisäjalkapallo	Frisbeegolf	Kuntoindeksi
Lentopallo	Minigolf	Lihaskuntotesti
Sulkapallo	Kirkkovenesoutu	
Jousiammunta	Koskenlasku	
Saunayoga	Ulkoilureitit	
Keilailu	Suunnistus	
Lavatanssit	Potkukelkkailu	
	Tennis	
Jääliikunta	Beach volley	
Jääkiekko	Minigolf	
Curling	Katukoris	
Kuntoluistelu	Petanque	
Jääpelit ja –leikit	Boccia	
	Mölkky	
Vesiliikunta	Kyykkä	
Uimakoulut	LaserTrap	
Vauvauinti	Retkiluistelu	
Vesijumput	Lumikenkäretket	
Vesiuinti	Hiihto	
	Lasten pulkkamäki ja hihtomaa	

Tänä päivänä Peurunka on yksi suurimmasta yksityisistä suomalaisista hotelleista ja merkittävä matkailukohde. Vuonna 2013 Peurunka myi 140 000 yöpymisvuorokautta ja asiakkaissa oli 31 eri kansalaisuutta. Yhteensä Peurungan alueella on yli 20 toimijaa, jotka tuottavat palveluja matkailijoita ja alueen muita toimijoita varten. (Peurunka 2015c.)

5 TUTKIMUSKYSYMYKSET JA METODOLOGIA

Tämä pro gradu -tutkielma on osa tutkimushanketta, jota tehdään Jyväskylän yliopiston sekä kuntoutumis- ja liikuntasäätiö Peurungan yhteistyönä. Hankkeen tavoitteena on selvittää Peurungan asiakkaiden käsityksiä, kokemuksia ja odotuksia Peurungan palveluista. Tulosten pohjalta pyritään kehittämään ja parantamaan Peurungan palveluja sekä arvioidaan liikunta-, kuntoutus-, ja terveystalvelujen tulevaisuuden merkitystä suomalaisessa matkailutarjonnassa.

Oman tutkielmani aihealueeksi rajautui erityisesti liikunnan merkitys Peurunkaan tulon syynä sekä matkailijoiden odotukset ja kokemukset kohteen liikuntapalveluista. Esittelen tämän luvun alussa tutkimuskysymykset sekä kuvaan tutkimusaineistoni sekä sen hankinta- ja analysointimenetelmät ja lopuksi kuvaan tutkimusaineiston keräämistä ja analysointia.

5.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimukseni päätehtävänä on selvittää, mikä merkitys liikunnalla on Peurunkaan tulon syynä. Päätehtävän ohessa tarkastelen sitä, minkälainen merkitys liikunnalla on vastaajien vapaa-ajassa yleisesti. Lisäksi selvitän mitä liikuntapalveluja Peurungan asiakkaat ovat käyttäneet vierailunsa aikana sekä heidän tyytyväisyyttään näihin palveluihin.

Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

Pääkysymys:

Mikä merkitys liikunnalla on Peurunkaan tulon syynä ja motiivina?

Alakysymykset:

Mikä on liikunnan merkitys Peurungan asiakkaiden arjessa?

Mitä liikuntapalveluja Peurungan asiakkaat käyttivät ja miten tyytyväisiä he olivat Peurungan tarjoamiin liikuntapalveluihin?

5.2 Tutkimusmenetelmät

Tämän tutkimuksen ja samalla koko tutkimushankkeen aineistonkeruu toteutettiin etnosurveysyn perustuvalla kyselytutkimuksella (Massey 1987). Siinä tutkimusaineistoa kerätään paikan päällä tutkimuskohteessa kyselylomakkeen avulla. Kyselytutkimus on tapa kerätä ja tarkastella tietoa erilaisista yhteiskunnan ilmiöistä, ihmisten toiminnasta, mielipiteistä, asenteista ja arvoista. Kyselylomake soveltuu mittausvälineeksi muun muassa yhteiskunta- ja käyttäytymistieteiden tutkimuksiin, mielipidetiedusteluihin, katukyselyihin, soveltuvuustesteihin ja palautemittauksiin. (Vehkalahti 2008, 11.)

Mielipiteet, asenteet, arvot ja monet muut kyselytutkimusten kohteet ovat moniulotteisia ja usein monimutkaisia. Niiden mittaus ei ole näin aivan yksinkertaista. Mittausvaiheeseen onkin panostettava, sillä siinä tehtyjä virheitä ei voi korjata. Mittauksen luotettavuuteen ja laatuun voivat vaikuttaa esimerkiksi sisällölliset, tilastolliset, kulttuuriset, kielelliset ja tekniset seikat. (Vehkalahti 2008, 17.) Kyselylomaketta laadittaessa on kiinnitettävä huomiota muun muassa sen pituuteen ja kysymysten lukumäärään. Lisäksi on huomioitava lomakkeen selkeys, ulkoasu, kysymysten looginen eteneminen ja selkeä instruktio. (Valli 2001, 100.)

Kyselytutkimuksella voidaan nähdä olevan monia hyviä puolia. Erityisesti tutkijoita on houkuttanut kyselyiden toteuttamisen edullisuus (Balch 2010, 5) ja se että vastauksia on mahdollista saada suuri määrä lyhyessä ajassa. Lisäksi kyselylomakkeen avulla on mahdollista esittää runsaasti kysymyksiä, eivätkä haastattelijan äänenpainot tai tauot sanojen välissä pääse vaikuttamaan vastauksiin. Kyselytutkimuksen heikkouksiin voidaan laskea

helposti alhaiseksi jäävä vastausprosentti, väärinymmärtämisen mahdollisuus sekä epätarkat vastaukset. (Valli 2001, 101–102.)

Tämä tutkielma on nähtävä aineistonkeruumenetelmän pohjalta kvantitatiivisena kyselytutkimuksena, mutta siitä on mahdollista löytää myös tapaustutkimuksen piirteitä. Tapaustutkimuksessa tuotetaan yksityiskohtaista tietoa yksittäisestä tapauksesta. Käsiteltävälle aineistolle on ominaista, että se muodostaa tavalla tai toisella kokonaisuuden, eli tapauksen. Tiettyä tapausta ymmärtääkseen on otettava huomioon niin ajalliset, paikalliset, historialliset, poliittiset, taloudelliset, kulttuuriset, sosiaaliset kuin henkilökohtaiset seikat. On ymmärrettävä niin ainutlaatuisuutta kuin yleisiä piirteitä. Tapauksen kokonaisvaltainen ymmärtäminen on tapaustutkimuksessa yleistämistä tärkeämpää. (Saarela-Kinnunen & Eskola 2001, 158–163.)

5.3 Tutkimusaineiston kerääminen ja analysointi

Tutkimushanke käynnistyi lokakuussa 2010, jolloin järjestettiin ensimmäinen palaveri hankkeessa mukana olleiden vastuullisten tutkijoiden ja pro gradu -tutkielmaa tekevien opiskelijoiden kesken. Palaverissa kartoitettiin tutkimuksen aihepiiriä sekä opiskelijoiden omia tutkimusaiheita. Opiskelijat jatkoivat palaverin jälkeen oman tutkimuksensa edistämistä teorian ja tutkimuskysymysten pohjalta, jonka jälkeen lähdettiin rakentamaan kyselylomaketta.

Tässä tutkimuksessa käytetty kyselylomake muotoiltiin palvelemaan koko tutkimushanketta ja sen pohjalta se muodostui melko laajaksi. Lomakkeen esitestaus toteutettiin Peurunkassa vuoden 2010 lopussa ja 2011 alussa terveystieteiden opiskelijoiden toimesta. Se sai lopullisen muotonsa maaliskuussa 2011. Valmis kyselylomake piti sisällään 52 kysymystä ja arvioiduksi vastaamisajaksi esitettiin 30 minuuttia. Lomaketta voidaan pitää puolistrukturoituna, sillä se sisältää sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä.

Tutkimushankkeen aineiston keruu toteutettiin Peurungassa 28.2.2011- 31.3.2012 välisenä aikana. Kysely kohdistettiin Peurungan asiakkaille ja toteutettiin etnosurveyn periaatteita noudattaen paikan päällä Peurungassa. Kyselylomakkeita jaettiin asiakkaille Peurungan infotiskillä, ja lisäksi tutkimushankkeessa mukana olleet henkilöt kiertelivät useana päivänä Peurungassa jakamassa lomakkeita asiakkaille ja tarvittaessa avustamassa lomakkeen täyttämistä.

Tutkimuksen perusjoukko muodostuu tutkimuksen kiinnostuksen kohteista. Tässä tutkimuksessa perusjoukon muodostivat Peurungan asiakkaat. Tutkimuksen vastaajat taas muodostavat otoksen. Otannan avulla pyritään saamaan perusjoukkoa selvästi pienemmän otoksen perusteella tuloksia, joita voidaan yleistää koskemaan perusjoukkoa. Otoksen perusteella tehtyjä johtopäätöksiä kutsutaan tilastolliseksi päätteeksi. (Vehkalahti 2008, 223.)

Tätä tutkimusta varten saatiin vastaus 755 Peurungan asiakkaalta. Kyselylomakkeiden pohjalta saatu aineisto syötettiin tilastollisen tietojen käsittelyn SPSS -ohjelmaan, jotta tietoja voitiin helpommin käsitellä ja analysoida. Kyselyyn vastanneet ryhmiteltiin tutkimuslomakkeessa kysytyn Peurunkaan tulon pääsyyn mukaan kolmeen eri ryhmään, jotka olivat kuntoutusasiakkaat, liikunta- ja vapaa-ajan matkailijat sekä työhyvinvointiasiakkaat. Tutkimustuloksia analysoidessani pyrin käsittelemään tuloksia sekä kaikkien vastaajien että muodostettujen pääryhmien osalta.

6 LIKUNNAN MERKITYS PEURUNGASSA MATKAILEVILLE

Tämän luvun alussa kuvaan kyselyn pohjalta Peurungan asiakasrakennetta. Taustatiedoista tarkastelen vastaajien ikää, sukupuolta, asuinpaikkaa, koulutusastetta ja työtilannetta. Tämän jälkeen käsittelen liikunnan merkitystä Peurungan asiakkaille. Mikä on ollut liikunnan merkitys matkalle lähdön syynä ja minkälaista heidän liikunnan harrastaminen on vapaa-aikana?

6.1 Peurungan asiakasprofiili

Kyselyyn vastasi tutkimuksen toteutusaikana 755 Peurungan asiakasta. Vastaajista muodostettiin tutkimushankkeen käyttöön jaottelu kolmeen pääryhmään, joka perustui vastauksiin kysyttäessä Peurunkaan tulon pääsyytä. Nämä kolme muodostettua pääryhmää ovat työhyvinvointiasiakkaat, liikunta- ja vapaa-ajan matkailijat sekä kuntoutusasiakkaat. Kyselyyn vastanneista työhyvinvointiasiakkaita oli 140 (19 %), liikunta- ja vapaa-ajan matkailijoita 302 (40 %) ja kuntoutusasiakkaita 313 (41 %).

6.1.1 Taustatiedot

Kaikista kyselyyn vastanneista 57 % oli naisia ja 43 % miehiä. Pääryhmistä ainoastaan kuntoutujissa miehiä oli hienoinen enemmistö (52 %). Liikunta- ja vapaa-ajan matkailijoissa naisten osuus oli 63 % ja työhyvinvointiasiakkaissa 66 %. Vastaajista suurin osa oli iältään yli 30 vuotta. Kuntoutus- ja työhyvinvointiasiakkaista suurimman ryhmän muodostivat 51–62-vuotiaat, kun taas liikunta- ja vapaa-ajan matkailijoista suurin ryhmä oli 31–50-vuotiaat. Työhyvinvointiasiakkaissa 31-50- ja 51-62-vuotiaiden ero oli tosin ainoastaan 1 % (taulukko 3).

TAULUKKO 3. Vastaajien sukupuoli ja ikä

	Kuntoutus N=313	Liikunta/vapaa-aika N=302	Työhyvinvointi N=140
SUKUPUOLI			
Mies	52 %	37 %	34 %
Nainen	48 %	63 %	66 %
IKÄ			
alle 30	4 %	13 %	9 %
31-50	27 %	45 %	45 %
51-62	43 %	15 %	46 %
63-93	26 %	27 %	

Kuntoutujista ja työhyvinvointiasiakkaista suurin osa oli saapunut Peurunkaan Keski-Suomesta. Työhyvinvointiasiakkaista keskisuomalaisien osuus oli peräti 59 % ja kuntoutujista 34 %. Liikunta- ja vapaa-ajan matkailijoista suurin osa oli hieman yllättäen saapunut Peurunkaan Etelä-Suomesta. Vähiten asiakkaita oli saapunut kaikkiin ryhmiin Pohjois-Suomesta (taulukko 4).

TAULUKKO 4. Vastaajien asuinpaikka

	Kuntoutus	Liikunta/vapaa-aika	Työhyvinvointi
Etelä-Suomi	31 %	39 %	29 %
Keski-Suomi	34 %	35 %	59 %
Väli-Suomi	28 %	21 %	10 %
Pohjois-Suomi	6 %	5 %	1 %

6.1.2 Koulutusaste, työtilanne, siviilisäätö ja tulotaso

Kyselyyn vastanneista asiakkaista suurin osa oli saanut keskiasteen koulutuksen. Nämä keskiasteen koulutuksen käyneet muodostivat myös suurimman ryhmän sekä kuntoutujis-

ta (60 %) että liikunta- ja vapaa-ajan matkailijoista (52 %). Työhyvinvointiasiakkaista suurimman ryhmän muodostivat sen sijaan korkeanasteen koulutuksen käyneet (50 %) (taulukko 5).

TAULUKKO 5. Vastaajien koulutusaste

	Kuntoutus	Liikunta/vapaa-aika	Työhyvinvointi
Perusaste	27 %	14 %	8 %
Keskiaste	60 %	52 %	42 %
Korkea-aste	12 %	33 %	50 %

Suurin osa kyselyyn vastanneista Peurungan asiakkaista oli ansiotyössä. Kuntoutujista ansiotyössä oli 48 %, liikunta- ja vapaa-ajan matkailijoista 51 % ja työhyvinvointiasiakkaista lähes kaikki, eli 91 %. Toinen suuri ryhmä oli iän perusteella eläkkeellä olevat, joita oli kuntoutujista sekä liikunta- ja vapaa-ajan matkailijoista noin neljäsosa. Työhyvinvointiasiakkaissa ei luonnollisesti eläkkeellä olevia ollut (taulukko 6).

TAULUKKO 6. Vastaajien nykyinen työtilanne

	Kuntoutus	Liikunta/ vapaa-aika	Työhyvinvointi
Ansiotyössä	48 %	51 %	91 %
Yrittäjä	3 %	4 %	6 %
Maatalousyrittäjä ja/tai maanviljelijä	2 %	2 %	0 %
Kotiäiti tai -isä	0 %	2 %	0 %
Opiskelija / koululainen	3 %	6 %	3 %
Eläkkeellä iän perusteella	27 %	24 %	0 %
Sairaslomalla tai työkyvyttömyyseläkkeellä	15 %	4 %	0 %
Vanhempainvapaalla / hoitovapaalla /vuorotteluvapaalla	0 %	3 %	0 %
Työtön	3 %	4 %	0 %

Suurin osa kyselyyn vastanneista eli avioliitossa. Avioliitto oli yleisin elämäntilanne myös kaikissa pääryhmissä. Pienin osuus kaikissa ryhmissä oli taas leskiä. Avoliitossa eläviä ja naimattomia oli suunnilleen yhtä paljon. Eronneita oli työhyvinvointiasiakkaiden ryhmässä selvästi liikunta- ja vapaa-ajan matkailijoita enemmän. Kuntoutujien määrä asettui eronneissa edellä mainittujen väliin (taulukko 7).

TAULUKKO 7. Vastaajien elämäntilanne

	Kuntoutus	Liikunta/vapaa-aika	Työhyvinvointi
Avioliitossa	58 %	63 %	56 %
Avoliitossa	14 %	15 %	16 %
Eronnut	10 %	7 %	14 %
Naimaton	9 %	12 %	10 %
Leski	8 %	4 %	4 %

Tulotasoa tiedusteltiin kysymällä mitkä ovat vastaajien kotitalouden yhteenlasketut bruttotulot kuukaudessa. Selvästi suurin osa vastaajista kertoi bruttotulojen olevan joko 1 501 - 4 000€ tai 4 001 - 10 000€ kuukaudessa. Kuntoutujien sekä liikunta- ja vapaa-ajan matkailijoiden kohdalla myös vastausvaihtoehto alle 1 500€ kuukaudessa sai yli 10 % vastauksista. Muiden vastausvaihtoehtojen lukemat jäivät selvästi pienemmiksi (taulukko 8).

TAULUKKO 8. Vastaajien kotitalouksien yhteenlasketut bruttopalkat

	Kuntoutus	Liikunta/vapaa-aika	Työhyvinvointi
Alle 1 500€/kk	13 %	12 %	1 %
1 501 - 4 000€/kk	53 %	45 %	44 %
4 001 - 10 000€/kk	29 %	34 %	44 %
10 001 – 15 000€/kk	2 %	3 %	6 %
15 001 – 20 000€/kk	1 %	1 %	3 %
20 001–30 000€/kk	0 %	1 %	0 %
yli 30 000€/kk	3 %	5 %	1 %

6.1.3 Liikunnan merkitys vapaa-aikana normaalissa arjessa

Kyselyssä tiedusteltiin sitä, miten vastaajat viettävät vapaa-aikaansa. Vastaajia pyydettiin arvioimaan kuinka usein he harrastavat kyselyssä listattuja eri vapaa-ajan toimintoja vastausvaihtoehtojen ollessa 1=päivittäin, 2=useita kertoja viikossa, 3=kerran viikossa, 4=joitakin kertoja kuukaudessa, 5=harvemmin kuin kerran kuukaudessa, 6=en lainkaan. Liikuntaan liittyviä vapaa-ajan toimintoja kysyttiin seuraavin ehdoin: harrastan liikuntaa, seuran urheilua (TV/kilpailut), kuntoilen, liikun luonnossa sekä harrastan liikuntaseuratoimintaa.

Tarkasteltaessa edellä mainittuja vapaa-ajan toimintoja vähintään kerran viikossa harrastettuina suosituimmaksi vaihtoehdoksi nousi harrastan liikuntaa. Kuntoutujista vähintään kerran viikossa liikuntaa harrasti 76 %, liikunta- ja vapaa-ajan matkailijoista 73 % ja kuntoutujista 78 %. Seuraavaksi suosituimpia olivat kuntoilu, liikkuminen luonnossa ja urheilun seuraaminen (TV/kilpailut), vaihtoehdon harrastan liikuntaseuratoimintaa jäädessä vähiten harrastetuksi. Suosituin vapaa-ajan toiminto oli kaikissa ryhmissä television katselu (taulukko 9).

TAULUKKO 9. Miten yleensä vietätte vapaa-aikaanne (vähintään kerran viikossa)?

	Kuntoutus	Liikunta/vapaa-aika	Työhyvinvointi
Katselen TV:tä	95 %	90 %	91 %
Teen kotitöitä	85 %	91 %	88 %
Luen kirjaa tai lehteä	80 %	87 %	91 %
Kuuntelen radiota/musiikkia	83 %	86 %	89 %
Lepään	86 %	81 %	84 %
Harrastan liikuntaa	76 %	73 %	78 %
Kuntoilen	69 %	62 %	67 %
Olen ystävien kanssa	52 %	44 %	41 %
Liikun luonnossa	43 %	44 %	38 %
Seuraan urheilua (TV/kilpailut)	45 %	34 %	33 %
Opiskelen	11 %	16 %	11 %
Mökkeilen	12 %	9 %	9 %
Harrastan liikuntaseuratoi- mintaa	10 %	10 %	9 %
Shoppailen	9 %	9 %	3 %
Harrastan muuta järjestötoi- mintaa	8 %	6 %	3 %
Käyn ravintolassa	7 %	4 %	4 %
Käyn teatterissa	3 %	1 %	0 %
Käyn elokuvissa	0 %	1 %	1 %

Vastaajilta kysyttiin myös kuinka usein he harrastavat vapaa-ajan kuntoliikuntaa niin, että ainakin lievästi hengästyvät ja hikoilevat. Tässä kysymyksessä vastausvaihtoehdot olivat 1=päivittäin, 2=4-6 kertaa viikossa, 3=3 kertaa viikossa, 4=2 kertaa viikossa, 5=kerran viikossa, 6=2-3 kertaa kuukaudessa, 7=muutaman kerran vuodessa tai harvemmin, 8=en voi vammaan tai sairauden vuoksi harrastaa liikuntaa, 9=en harrastaa liikuntaa. Kaksi suosituinta vastausvaihtoehtoa olivat 4-6 kertaa viikossa (24 %) ja 3 kertaa viikossa (23 %). Päivittäin vapaa-ajan kuntoliikuntaa harrasti 14 % vastaajista, 2 kertaa viikossa 18 %, kerran viikossa 13 %, 2-3 kertaa kuukaudessa 5 % ja muutaman kerran vuodessa tai harvemmin 3 %. Vastaajia, jotka eivät vammaan tai sairauden vuoksi tai muusta syystä liikuntaa harrastaneet, oli yhteensä 1 %.

Kaikkien pääryhmien osalta suurin osa vastaajista liikkui vähintään kaksi kertaa viikossa. Työhyvinvointiasiakkaista kaksi kertaa viikossa liikkui 72 %, kuntoutujista 67 % sekä liikunta- ja vapaa-ajan matkailijoista 59 %. Vähintään kerran viikossa tarkasteltuna vastaavat luvut ovat työhyvinvointiasiakkailla 95 %, kuntoutujilla 90 % sekä liikunta- ja vapaa-ajan matkailijoilla 92 %. Tässä kysymyksessä hieman odottamaton tulos oli liikunta- ja vapaa-ajan matkailijoiden ryhmän pienin prosentti vähintään kaksi kertaa viikossa kuntoliikuntaa harrastavissa (taulukko 10).

TAULUKKO 10. Kuinka usein harrastatte vapaa-ajan kuntoliikuntaa vähintään puoli tuntia niin, että ainakin lievästi hengästyte ja hikoilette?

	Kuntoutus	Liikunta/vapaa-aika	Työhyvinvointi
Päivittäin	14 %	16 %	9 %
Vähintään 2krt/vko	67 %	59 %	72 %
Kerran viikossa	9 %	17 %	14 %
2-3 kertaa kuukaudessa	5 %	5 %	3 %
Harvemmin	4 %	1 %	2 %
En harrasta	2 %	2 %	0 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %

Vapaa-ajanviettopöjen ja vapaa-aikana harrastetun kuntoliikunnan määrän lisäksi vastaajilta kysyttiin sitä, mitkä ovat heidän kolme tärkeintä säännöllisesti harrastamaansa liikunta- tai urheilulajia. Sekä kuntoutujien (46 %) että työhyvinvointiasiakkaiden (49 %) kohdalla suosituimmaksi vastaukseksi nousi kävely/lenkkeily. Liikunta- ja vapaa-ajan matkailijoilla suosituin vaihtoehto oli sen sijaan uinti (23 %). Kävelyn/lenkkeilyn ja uinnin lisäksi suosituimpia lajeja olivat pyöräily, juoksu ja sauvakävely (taulukko 11).

TAULUKKO 11. Mitkä ovat kolme (3) tärkeintä harrastamaanne liikunta- tai urheilulajia?

	Kuntoutus	Liikunta/vapaa-aika	Työhyvinvointi
Kävely/lenkkeily	46 %	15 %	49 %
Uinti	40 %	23 %	25 %
Pyöräily	26 %	20 %	29 %
Juoksu	4 %	11 %	12 %
Sauvakävely	12 %	8 %	7 %

Suomalaisen aikuisväestön eniten harrastama urheilulaji vuosina 2009–2010 oli kävely-lenkkeily. Toiseksi eniten harrastettiin pyöräilyä ja kolmanneksi suosituin laji oli kuntosaliharjoittelu. Lisäksi suosituimpien lajien joukossa olivat muun muassa maastohiihto, juoksulenkkeily, uinti, voimistelu ja sauvakävely (Vehmas 2015, 189.) Haastattelujen pohjalta saadut tulokset vastaavat näin ollen melko tarkasti yleistä suomalaisten liikunnan harrastamista.

6.2 Liikunnan merkitys matkalle lähdön syynä

Kyselyssä tiedusteltiin mikä on vierailun päätarkoitus. Vastausta pyydettiin kohtiin tärkein, 2. tärkein ja 3. tärkein. Ylivoimaisesti suosituin vastaus tärkeimpänä vierailun tarkoituksena oli kuntoutus tms. (40 %). Toiseksi suosituin vastaus oli lomailu perheen/puolison kanssa (18 %) ja kolmanneksi suosituin lasten tapahtuma (10 %). Liikuntaan liittyvistä vastausvaihtoehdoista kunnon kohottaminen liikunnan avulla oli viidenneksi suosituin. Lisäksi se oli ylivoimaisesti suosituin vaihtoehto toiseksi tärkeimmäksi vierailun tarkoitukseksi. Liikunta-, urheilu- tms. tapahtuma ja liikuntaan tai urheiluun liittyvä harjoittelu-/ valmennusmatka vaihtoehdot saivat vain muutamia valintoja tärkeimpien vierailun tarkoitusten joukkoon (taulukko 12).

TAULUKKO 12. Mikä on Peurungan vierailunne päätarkoitus?

	tärkein	2. tärkein	3. tärkein
Kuntoutus tms.	291	22	11
Lomailu perheen/puolison kanssa	135	64	8
Rentoutuminen ystävien seurassa	43	47	32
Lasten tapahtuma	76	32	12
Kunnon kohottaminen liikkuen ja urheilun	41	137	56
Mahdollisimman monien uusien elämysten kokeminen	10	27	52
Liikunta-, urheilu- tms. tapahtuma (osallistujana/katsojana)	2	13	14
Liikuntaan tai urheiluun liittyvä harjoittelu-/valmennusmatka	12	5	15
Kulttuuritapahtuma	2	2	6
Musiikki- tai viihdetapahtuma	5	13	16
Työyhteisön ilmapiirin vaaliminen ja työn laadun parantaminen	17	19	20
Liikeasioiden hoitaminen	4	0	5
Perhejuhla (esim. häät, syntymäpäivät tmv.)	14	5	7
Opiskeluun tai koulunkäyntiin liittyvä matka	34	3	8
Terveydenhoitoon ja hyvinvointiin liittyvä matka	27	56	83
Työterveyteen liittyvä matka	28	42	43
Muu syy	33	3	11

Kysyttäessä asiakkailta mihin Peurungan asiakasryhmään he katsovat parhaiten kuuluvansa, sai eniten vastauksia vaihtoehto kuntoutuja (40 %). Toiseksi suosituin vastausvaihtoehto oli perhematkailija (19 %) ja kolmanneksi suosituin lomamatkailija (10 %). Liikuntamatkailijaksi vastaajista luokitteli itsensä 46 henkilöä, eli 6 % vastaajista (taulukko 13).

TAULUKKO 13. Mihin seuraavista Peurungan asiakasryhmistä katsotte parhaiten kuuluvanne?

	N	%
Kuntoutuja	301	41 %
Perhematkailija	138	19 %
Työhyvinvointiasiakas	73	10 %
Lomamatkailija	76	10 %
Kokousmatkailija	64	9 %
Liikuntamatkailija	46	6 %
Hemmottelumatkailija	34	5 %
Muu matkailija, mikä?	14	2 %
Tapahtumamatkailija	6	1 %
Elämymatkailija	11	1 %
Yhteensä	736	100 %

Pääryhmien osalta 13 % liikunta ja vapaa-ajan matkailijoista koki itsensä liikuntamatkailijaksi. Kuntoutujien osalta vastaava luku oli 1 % ja työhyvinvointiasiakkaiden 3 %. Kuntoutujista suurin osa (87 %) katsoi luonnollisesti kuuluvansa kuntoutujiin. Liikunta ja vapaa-ajan matkailijoista suurin osa (45 %) koki olevansa perhematkailijoita ja työhyvinvointimatkailijoista enemmistö (40 %) koki itsensä kokousmatkailijaksi (taulukko 14).

TAULUKKO 14. Mihin seuraavista Peurungan asiakasryhmistä katsotte parhaiten kuuluvanne?

	Kuntoutus	Liikunta/vapaa-aika	Työhyvinvointi
Kuntoutuja	87 %	2 %	21 %
Työhyvinvointiasiakas	9 %	0 %	32 %
Perhematkailija	1 %	45 %	1 %
Kokousmatkailija	0 %	3 %	40 %
Liikuntamatkailija	1 %	13 %	3 %
Hemmottelumatkailija	1 %	10 %	1 %
Tapahtumamatkailija	0 %	2 %	1 %
Elämymatkailija	0 %	3 %	1 %
Lomamatkailija	0 %	26 %	0 %
Muu matkailija, mikä?	2 %	1 %	4 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %

Tutkimustulosten mukaan liikuntapalveluilla oli merkitystä vastaajien valitessa Peurunkaa vierailukohteeksi. Kysyttäessä mitkä tekijät houkuttelivat valitsemaan Peurungan vierailukohteeksi, liikuntapalveluiden osalta eniten valintoja saivat vastausvaihtoehdot melko paljon (35 %) ja erittäin paljon (24 %). Eniten erittäin paljon -vaihtoehtoa valittiin etäisyys kotoa ja kuntoutuspalvelut kohdissa (taulukko 15).

TAULUKKO 15. Mitkä tekijät houkuttelivat valitsemaan Peurungan vierailukohteekseen?

	erittäin paljon	melko paljon	en osaa sanoa	vähän	ei lainkaan	
Sijainti	28 %	35 %	15 %	9 %	12 %	63 %
Puhdas luonto	23 %	38 %	14 %	10 %	14 %	62 %
Etäisyys kotoa	29 %	32 %	10 %	13 %	16 %	61 %
Liikuntapalvelut	24 %	35 %	14 %	11 %	17 %	59 %
Tieto Peurungan palveluista	21 %	35 %	18 %	11 %	15 %	56 %
Peurungan maine	18 %	37 %	17 %	16 %	12 %	55 %
Palvelujen monipuolisuus	19 %	35 %	19 %	11 %	16 %	53 %
Kohteen tuttuus	24 %	28 %	15 %	10 %	23 %	52 %
Palvelujen saavutettavuus	18 %	33 %	22 %	10 %	18 %	50 %
Kuntoutuspalvelut	28 %	22 %	14 %	8 %	28 %	50 %
Majoituspalvelut	15 %	34 %	20 %	11 %	19 %	49 %
Kylpyläpalvelut	23 %	23 %	17 %	9 %	28 %	46 %
Ravintolapalvelut	14 %	31 %	21 %	15 %	18 %	45 %
Hintataso kohteessa	12 %	31 %	24 %	12 %	21 %	43 %
Palvelujen esteettömyys	14 %	25 %	25 %	9 %	27 %	39 %
Palvelut lapsille ja lapsiperheille	26 %	12 %	22 %	6 %	33 %	38 %
Liikenneyhteydet Peurunkaan	14 %	24 %	16 %	12 %	34 %	38 %
Elämispalvelut	9 %	17 %	27 %	14 %	32 %	27 %
Hemmottelupalvelut	10 %	17 %	24 %	17 %	33 %	26 %
Musiikki- ja viihdepalvelut	9 %	16 %	26 %	12 %	37 %	25 %
Kahvilapalvelut	7 %	17 %	30 %	17 %	28 %	24 %
Muut lähialueen palvelut	6 %	9 %	32 %	11 %	42 %	15 %
Kulttuuripalvelut	5 %	7 %	31 %	14 %	43 %	12 %

Liikunnalla on suuri merkitys kyselyn vastaajille heidän vapaa-aikanaan ja myös matkakohdetta valittaessa. Seuraavassa luvussa käsitelen tuloksien pohjalta sitä, minkälaista vastaajien liikunnan harrastaminen on paikan päällä Peurungassa sekä kuinka tyytyväisiä he ovat Peurungan tarjoamiin liikuntapalveluihin.

7 LIKUNNAN HARRASTAMINEN PEURUNGASSA JA TYYTYVÄISYYS LIKUNTAPALVELUIHIN

Peurunka tarjoaa matkailijoille lukuisia eri vaihtoja liikuntapalvelujen osalta. Tässä luvussa käyn läpi asiakkaiden liikunnan harrastamista Peurungassa ja lisäksi kuvaan heidän tyytyväisyyttään tarjottuihin liikuntapalveluihin.

7.1 Liikunnan harrastaminen Peurungassa

Kysyttäessä kuvausta vastaajan liikuntaharrastamisesta Peurungassa, näki suurin osa (31 %) liikunnan/urheilun harrastamisen olevan matkansa päätarkoitus. Toiseksi suosituin vastausvaihtoehto (22 %) oli liikunta- tai urheilumahdollisuuksilla ei ollut erityistä merkitystä kohdetta valittaessa, mutta sopivan tilaisuuden tullen osallistun mielelläni liikuntaan ja kolmanneksi suosituin (21 %) liikunta/urheilu ei ole Peurunkaan tulon päätarkoitus, mutta Peurungan liikuntamahdollisuudet vaikuttivat merkittävästi kohteen valintaan. Ainoastaan kaksi prosenttia vastaajista totesi, ettei liikunnan/urheilun harrastaminen Peurungassa kiinnosta heitä.

Tarkasteltaessa vastaajien liikuntaharrastamisen kuvausta pääryhmien näkökulmasta, löytyy muutama mielenkiintoinen tulos. Esimerkiksi liikunta- ja vapaa-ajan matkailijat ovat ainoa pääryhmä, jonka suosituin vastausvaihtoehto ei ole liikunnan/urheilun harrastaminen on matkan päätarkoitus. Lisäksi liikunta- ja vapaa-ajan matkailijoiden ryhmästä löytyy suurin suhteellinen osuus (3 %) niistä vastaajista, jotka totesivat, ettei liikunnan/urheilun harrastaminen Peurungassa kiinnosta heitä (taulukko 16).

TAULUKKO 16. Mikä seuraavista väittämistä kuvaa parhaiten liikunnanharrastamistane Peurungassa

	Kuntoutus	Liikunta/vapaa-aika	Työhyvinvointi
Liikunnan/urheilun harrastaminen on matkani päätarkoitus	44 %	15 %	35 %
Liikunta/urheilu ei ole Peurungkaan tulon päätarkoitus, mutta Peurungan liikuntamahdollisuudet vaikuttivat merkittävästi	19 %	26 %	17 %
Liikunta- tai urheilumahdollisuuksilla ei ollut erityistä merkitystä kohdetta valittaessa, mutta sopivan tilaisuuden tullen osallistun mielelläni liikunnan harrastamiseen	15 %	30 %	22 %
Liikunnan/urheilun harrastaminen ei kiinnosta minua Peurungassa	0 %	3 %	1 %
Jokin muu, mikä?	13 %	6 %	15 %
En osaa sanoa	9 %	19 %	10 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %

Suurin osa vastaajista (53 %) osallistui mieluiten sekä ohjattuun ja järjestettyyn liikuntaan että omatoimiseen ja itsenäiseen liikuntaan. Ainoastaan omatoimiseen ja itsenäiseen liikuntaan osallistui mieluiten 25 % vastaajista ja pelkkään ohjattuun ja järjestettyyn liikuntaan 21 %. Pääryhmien osalta sekä kuntoutujat (62 %) että työhyvinvointimatkailijat (61 %) osallistuivat selvästi mieluiten sekä ohjattuun ja järjestettyyn liikuntaan että omatoimiseen ja itsenäiseen liikuntaan. Liikunta- ja vapaa-ajan matkailijoista sen sijaan suurin osa (48 %) osallistui mieluiten omatoimiseen ja itsenäiseen liikuntaan. Kuntoutujista ainoastaan 9 % osallistui mieluiten pelkkään omatoimiseen ja itsenäiseen liikuntaan, mutta tämä johtunee osaltaan kuntoutusjaksojen toteutuksesta suurimmaksi osaksi ryhmissä (taulukko 17).

TAULUKKO 17. Osallistuttko mieluiten ohjattuun ja järjestettyyn vai omatoimiseen ja itsenäiseen liikuntaan

	Kuntoutus	Liikunta/ vapaa-aika	Työhyvinvointi
ohjattuun ja järjestettyyn liikuntaan	29 %	12 %	22 %
omatoimiseen ja itsenäiseen liikuntaan	9 %	48 %	17 %
kumpaankin edellä mainituista	62 %	40 %	61 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %

Kyselyyn vastanneet olivat suurelta osin tietoisia Peurungan tarjoamista liikunta-aktiiviteetti- ja ohjelmapalvelumahdollisuuksista ja myös valmiita hyödyntämään niitä. Jälleen hieman erikoista oli se, että liikunta- ja vapaa-ajan matkailijoista löytyi pienin osuus molempiin edellä mainittuihin. Kysyttäessä tarjottiinko vastaajalle kiinnostavia aktiiviteetteja sellaisena ajankohtana, jolloin oli mahdollisuus niihin osallistujia, olivat liikunta- ja vapaa-ajan matkailijoista vain 29 % samaa mieltä. Toki vastaajista ainoastaan 13 % oli eri mieltä, mutta tämän osalta voisi löytyä mahdollisuus parvella asiakkaita paremmin (taulukko 18).

TAULUKKO 18. Arvioikaa seuraavien väittämien avulla osallistumistanne liikunta-, aktiviteetti- ja elämispalveluihin Peurungassa

	Kuntoutus		Liikunta/ vapaa-aika		Työhyvinvointi	
	Samaa	Eri mieltä	Samaa	Eri mieltä	Samaa	Eri mieltä
Olin tietoinen Peurungan liikunta-aktiviteetti – ja ohjelmapalvelumahdollisuuksista	83 %	8 %	69 %	8 %	73 %	9 %
Olin kiinnostunut hyödyntämään Peurungan liikunta-aktiviteetti- ja ohjelmapalvelumahdollisuuksia	78 %	4 %	54 %	9 %	65 %	7 %
Minulle tarjottiin kiinnostavia aktiviteetteja sellaisena ajankohtana, jolloin minulla oli mahdollisuus osallistua niihin Peurungassa	58 %	16 %	29 %	13 %	46 %	11 %
Sain riittävästi tietoa Peurungan ympäristössä tarjottavista liikunta-, aktiviteetti- ja muista palveluista	66 %	16 %	46 %	13 %	50 %	14 %
Minulla oli mahdollisuus osallistua suunnittelemiini liikunta-aktiviteetteihin matkani aikana	68 %	13 %	41 %	11 %	50 %	12 %
Henkilökunta selvitti toivomiini oheispalveluihin liittyviä mahdollisuuksia riittävän selkeästi	68 %	10 %	38 %	9 %	49 %	3 %
Henkilökunta vastasi palveluja koskeviin erityistoiveisiini	68 %	8 %	40 %	6 %	42 %	2 %

Peurungan tarjoama laaja eri liikuntamahdollisuuksien tarjonta tuli esiin myös kysyttäessä mitä liikunta- tai urheilupalveluja vastaajat olivat käyttäneet tai aikoivat käyttää Peurungan vierailun aikana. Tähän avoimeen kysymykseen saatiin 44 eri vastausvaihtoehtoa.

Selvästi suosituimmat neljä liikuntapalvelua olivat kuntosali, uinti, ryhmäliikunta ja sauvakävely (taulukko 19).

TAULUKKO 19. Liikuntapalvelut joita vastaajat ovat käyttäneet tai aikovat käyttää Peurungassa vierailun aikana

Kuntosali	264	Golf	9	Kuntonyrkkeily	3
Uinti	182	Ulkoilu	7	Vesijumppa	2
Ryhmäliikunta	178	Rentoutus	7	Spinning	2
Sauvakävely	146	Jumppa	6	Lumikenkäily	2
Patikointi	74	Soutu	5	Jääkiekko	2
Kylpylä	46	Pururata	5	Juoksu	2
Keilaus	34	Minigolf	5	Fysioterapia	2
Curling	22	Liikunta	5	Zumba	1
Kävely	19	Luistelu	4	Rullaluistelu	1
Pyöräily	16	Hieronta	4	Pulkkamäki	1
Hiihto	16	Voimistelu	3	Potkukelkkailu	1
Frisbeegolf	13	Vesijuoksu	3	Pilates	1
Kahvakuula	11	Tanssi	3	Laserammunta	1
Testit	10	Sulkapallo	3	Jousiammunta	1
Lenkkeily	9	Palloilu	3		

7.2 Tyytyväisyys Peurungan tarjoamiin liikuntapalveluihin

Vastaajilta kysyttiin tyytyväisyyttä lukuisiin Peurungan palveluihin ja tekijöihin. Likertin asteikolliset vastausvaihtoehdot olivat 1=erittäin tyytyväinen, 2=melko tyytyväinen, 3=en osaa sanoa, 4=melko tyytymätön, 5=erittäin tyytymätön. Yleisesti suhtautuminen Peurungan palveluihin oli vastausten pohjalta positiivista. Vastauksia vaihtoehtoihin melko tyytymätön ja erittäin tyytymätön tuli vähän. Yli 10 % osuus tyytymättömien osalta tuli vain vaihtoehtoihin hintataso kohteessa, etäisyys kotoa, ostosmahdollisuudet ja kylpyläpalvelut. Kylpyläpalvelujen osalta vastauksiin vaikutti kylpyläosaston remontti, jonka vuoksi kylpylä oli suljettuna pitkän ajan kyselyn aikana.

Suhtautuminen liikuntapalveluihin oli erittäin positiivista. Ainoastaan ravintolapalveluihin, puhtaaseen luontoon ja sijaintiin oltiin enemmän tyytyväisiä. Suurin osa vastaajista (42 %) oli melko tyytyväisiä Peurungan liikuntapalveluihin ja lähes yhtä suuri määrä (38 %) erittäin tyytyväisiä. En osaa sanoa vaihtoehto sai vastauksista 17 % ja melko tyytymättömiä liikuntapalveluihin oli vain 3 % vastanneista. Erittäin tyytymättömiä oli ainoastaan kolme vastaajaa 630:stä kysymykseen vastanneesta (taulukko 20).

TAULUKKO 20. Kuinka tyytyväinen olette seuraaviin Peurungan palveluihin ja tekijöihin

	erittäin tyytyväinen	melko tyytyväinen	en osaa sanoa	melko tyytymätön	erittäin tyytymätön
Ravintolapalvelut	40 %	45 %	10 %	4 %	1 %
Puhdas luonto	45 %	40 %	14 %	1 %	0 %
Sijainti	28 %	52 %	16 %	3 %	0 %
Liikuntapalvelut	38 %	42 %	17 %	3 %	0 %
Majoituspalvelut	38 %	41 %	16 %	4 %	1 %
Palvelujen monipuolisuus	22 %	52 %	22 %	3 %	0 %
Tieto Peurungan palveluista	21 %	52 %	22 %	4 %	1 %
Etäisyys kotoa	25 %	48 %	16 %	9 %	2 %
Palvelujen saavutettavuus	20 %	52 %	25 %	3 %	0 %
Kahvilapalvelut	24 %	42 %	25 %	7 %	3 %
Kohteen tutuus	25 %	37 %	34 %	3 %	0 %
Liikenneyhteydet Peurunkaan	21 %	41 %	31 %	6 %	1 %
Kuntoutuspalvelut	30 %	31 %	36 %	2 %	1 %
Palvelujen esteettömyys	21 %	40 %	38 %	1 %	0 %
Hintataso kohteessa	9 %	42 %	33 %	13 %	2 %
Ostomahdollisuudet	7 %	37 %	46 %	9 %	2 %
Kylpyläpalvelut	21 %	20 %	34 %	7 %	18 %
Hemmottelupalvelut	15 %	24 %	59 %	2 %	1 %
Musiikki- ja viihdepalvelut	9 %	24 %	61 %	4 %	2 %
Palvelut lapsille ja lapsiperheille	10 %	21 %	66 %	2 %	1 %
Muut lähialueen palvelut	7 %	20 %	70 %	2 %	1 %
Elämyspalvelut	7 %	18 %	72 %	2 %	1 %
Kulttuuripalvelut	4 %	15 %	74 %	4 %	2 %
Muu syy	5 %	8 %	86 %	0 %	1 %

Kysyttäessä puuttuuko Peurungasta jokin tärkeä palvelu tai harrastamismahdollisuus, oli ylivoimaisesti suosituin vastaus kylpylä (mainittuna myös tähän kokonaisuuteen sisältyvät vaihtoehdot allasosasto, allasvoimistelu, uimahalli, uinti, vesikävely). Tämä johtui siitä, että kylpyläosasto oli suljettuna remontin vuoksi kyselyn toteuttamisen aikana. Muita tähän avoimeen kysymykseen annettuja liikuntapalveluihin liittyviä vastauksia olivat ampumarata jousi- ja ilma-aseille, iltatanssit, isompi keilahalli, juoksurata, kiipeilyseinä, lisää luisteluvuoroja, moottoriturheilu, ohjattu ryhmäliikunta, ohjatut jumpat, paint ball, pienoisgolf, polkupyörien vuokraus, ratsastus, sisäkelaus, tennis ja urheilukenttä. Näitä edellä mainittuja ehdotuksia annettiin kuitenkin vain 1-3 kappaletta kun kylpylään liittyviä vastauksia annettiin 99 kappaletta.

Liikuntapalvelujen merkitys on siis ollut suuri valittaessa Peurunkaa matkakohteeksi, ja se on tärkeä myös ajatellen vastaajien tulevia omakustanteisia kotimaanmatkoja. Vastajista 25 % kokee liikuntapalvelujen merkitsevän erittäin paljon ja 45 % melko paljon seuraavaa kotimaanmatkaa miettiessä. Liikuntapalveluja suosituimpia vastausvaihtoehtoja olivat ainoastaan majoituksen taso, puhdas luonto ja hintataso kohteessa (taulukko 21).

TAULUKKO 21. Eri tekijöiden merkitys seuraavaa omakustanteista kotimaanmatkaa miettiessä

	erittäin paljon	melko paljon	en osaa sanoa	vähän	ei lainkaan
Majoituksen taso	37 %	51 %	5 %	6 %	1 %
Puhdas luonto	32 %	52 %	8 %	7 %	1 %
Hintataso kohteessa	29 %	50 %	8 %	10 %	2 %
Kohteen liikuntapalvelut	25 %	45 %	12 %	13 %	4 %
Etäisyys kotoa	22 %	44 %	5 %	22 %	7 %
Ilmasto-olosuhteet	18 %	45 %	19 %	13 %	5 %
Liikenneyhteydet kohteeseen	19 %	37 %	12 %	20 %	13 %
Kohteen hyvinvointipalvelut	15 %	39 %	20 %	20 %	7 %
Nähtävyydet kohteessa	12 %	41 %	17 %	22 %	8 %
Kohteen viihdepalvelut	14 %	37 %	16 %	24 %	9 %
Kohteen tuttuus	13 %	33 %	12 %	29 %	13 %
Kohteen terveystalvelut	13 %	32 %	24 %	23 %	8 %
Palvelut lapsille ja lapsiperheille	22 %	21 %	19 %	13 %	25 %
Kohteen kulttuuripalvelut	8 %	31 %	24 %	26 %	10 %
Ostosmahdollisuudet kohteessa	7 %	28 %	20 %	29 %	16 %
Ostosmahdollisuudet kohteessa	7 %	24 %	16 %	27 %	25 %
Mahdollisuus vierailla sukulais- ten ja tuttavien luona	8 %	16 %	16 %	27 %	34 %

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Liikunnalla on tärkeä merkitys Peurunkaan tulon taustalla. Suuri osa vastaajista ei kokenut liikuntaa vierailun päätarkoitukseksi, mutta toiseksi tärkeimpänä tekijänä kunnon kohottaminen liikkuen ja urheillen oli ylivoimaisesti suosituin. Peurunkaan suuntautui myös matkoja, joiden taustalla oli liikuntaan tai urheiluun liittyvä harjoittelu-/valmennusmatka tai liikunta-, urheilu- tms. tapahtuma (osallistuja/katsojana). Liikuntapalvelujen merkitys Peurunkaan tulon taustalla nousi esiin myös kysyttäessä mitkä tekijät houkuttelivat valitsemaan Peurungan vierailukohteeksi. Liikuntapalvelut sijoittui neljänneksi tärkeimmäksi tekijäksi. Vastaajista 59 % koki liikuntapalvelujen houkutelleen Peurunkaan melko tai erittäin paljon.

Liikunnan merkitys ei nouse merkittäväksi ainoastaan matkailun yhteydessä, vaan yli 70 % vastanneista harrasti vapaa-aikanaan liikuntaa vähintään kerran viikossa. Toisaalta kysyttäessä kuinka usein vastaajat harrastavat vapaa-ajan kuntoliikuntaa, jossa ainakin lievästi hengästytään ja hikoillaan, vähintään kerran viikossa harrastavien osuus oli 92 %. Vastaukset kertovat siitä, että liikunnan merkitys on suuri Peurungan asiakkaiden vapaa-aikana, mutta myös kyselytutkimuksen tuomista mahdollisista epävarmuuksista tulosten suhteen.

Tärkeimmät vapaa-aikana harrastetut lajit olivat kyselyyn vastanneilla kävely/lenkkeily, uinti, pyöräily, juoksu ja sauvakävely. Peurungassa taas harrastetuimmiksi liikuntamuodoiksi nousivat kuntosali, uinti, ryhmäliikunta ja sauvakävely. Vastaajat siis harrastavat sekä vapaa-ajalla että Peurungassa melko perinteisiä lajeja. Toki eri vastausvaihtoehtoja saatiin käytettyjen liikuntapalvelujen osalta 44, eli mahdollisuuksia Peurungassa riittää ja niitä myös käytetään. Suuria vastausmääriä ei neljän suosituimman lajin ulkopuolelle kuitenkaan tullut. Peurungan on siis erityisesti keskityttävä näiden suosituimpien lajien palveluihin, mutta samalla tarjottava muitakin liikuntamuotoja lajikirjon kasvaessa jatkuvasti.

Liikunnan harrastaminen Peurungassa oli kyselyyn vastanneilla aktiivista. Ainoastaan kaksi prosenttia totesi, ettei liikunnan/urheilun harrastaminen kiinnosta heitä. Enemmistö vastaajista osallistui Peurungassa mieluiten sekä ohjattuun ja järjestettyyn että omatoimiseen ja itsenäiseen liikuntaan. Tämä on Peurungan otettava palvelutarjonnassa huomioon niin, että mahdollisuuksia sekä ohjattuun että omatoimiseen liikkumiseen on riittävästi tarjolla.

Vastauksissa ainoastaan 6 % määritteli itsensä liikuntamatkailijoiksi. Tutkimustulosten pohjalta voidaan kuitenkin nähdä osuus selvästi suurempana. Niin kuntoutujien, perhematkailijoiden, työhyvinvointiasiakkaiden, lomamatkailijoiden ym. matkat Peurunkaan sisältävät lähes poikkeuksetta liikuntaan liittyvää toimintaa. Näin ollen he lukeutuvat liikuntamatkailijan käsitteen määrittelyn mukaan myös liikuntamatkailijoihin.

Useimmat asiakkaista olivat tulleet Peurunkaan Keski-Suomesta, mutta eteläsuomalaisten määrä oli lähes yhtä suuri. Väli-Suomi oli myös melko hyvin edustettuna, toisin kuin selvästi pienimmälle osuudelle jäänyt Pohjois-Suomi. Liikunta- ja vapaa-ajan matkailijoista suurin osa oli saapunut Peurunkaan Etelä-Suomesta, joka on hieman yllättävä tulos. Keski-suomalaisten asiakkaiden saaminen Peurunkaan pitäisi olla helpointa, joten tähän tulisi panostaa esimerkiksi markkinoinnin kautta. Toisaalta vastauksiin saattoi vaikuttaa se, että keski-suomalaiset asiakkaat viettävät Peurungassa keskimäärin lyhyempiä jaksoja, eivätkä näin yhtä helposti ehdi osallistua kyselyyn vastaamiseen. Lisäksi pois käytöstä ollut kylpylä tuonee avoimena ollessaan asiakkaita Keski-Suomen alueelta vierailuille.

Työtilanteen perusteella tarkasteltuna ylivoimainen enemmistö muodostui ansiotyössä olevista. Toinen merkittävä ryhmä työtilanteen pohjalta tarkasteltuna oli iän perusteella eläkkeellä olevat. Opiskelijoiden/koululaisten määrä oli tutkimuksen mukaan varsin pieni. Peurungan sijainnilla on varmasti vaikutusta tämän asiakasryhmän määriin. Edullisen yhteiskuljetuksen järjestäminen Jyväskylästä Peurunkaan voisi tuoda kasvua tämän ryhmän osalta. Esimerkiksi kylpylän ja muiden liikuntapalvelujen kuten frisbeegolfin yhdis-

täminen voisi toimia houkuttelevana vaihtoehtona. Näin olisi mahdollista saada käyttöastetta nostettua erityisesti ilta-aikaan.

Tyytyväisyys Peurungan tarjoamiin liikuntapalveluihin oli hyvällä tasolla. Erittäin tyytyväisiä oli 38 % ja melko tyytyväisiä 42 % vastaajista. Erittäin tyytymättömiä oli ainoastaan kolme vastaajaa kaikista kyselyyn vastanneista. Lisäksi kyselyn jälkeen tehdyt suuret panostukset muun muassa kylpylään ovat lisänneet laatua entisestään. Vaikka arviot ovat hyvät, on tulevaisuudessa kuitenkin pystyttävä kehittämään palveluja yhä laadukkaammiksi ja paremmin kattamaan asiakkaiden muuttuvia toiveita.

Matkakohteen liikuntapalvelut olivat tärkeä vaikuttaja tehtäessä matkapäätöstä Peurunkaan lähdetäessä, eikä liikuntapalvelujen merkitys tule pienentymään seuraavaa matkaa suunniteltaessa. Kyselyyn vastanneista 25 % näkee seuraavan omakustanteisen kotimaan lomamatkan matkakohteen liikuntapalveluilla olevan erittäin paljon merkitystä matkapäätöstä tehtäessä ja 45 % näkee liikuntapalveluilla olevan melko paljon merkitystä. Vain harvalle matkakohteen liikuntapalvelujen merkitys on vähäinen, sillä vastaajista 13 % näkee kohteen liikuntapalvelujen merkitsevän vähän ja 4 % ei lainkaan. Koska liikunnalla on yhä useammin merkittävä rooli kohdetta valittaessa ja matkalla oltaessa, on Peurungan tärkeä pystyä tuomaan omat palvelunsa matkailijoiden tietoisuuteen jo ennen matkakohteen valintaa sekä paikan päällä Peurungassa.

On mielenkiintoista seurata jatkaako Peurunka valitsemallaan tiellä, ja kehittää liikuntapalveluja entisestään vastaamaan asiakkaiden toiveita. Vai lähteekö Peurunka panostamaan johonkin toiseen palvelukokonaisuuteen? Panostukset muun muassa kylpylään ja frisbeegolfrataan ovat osoittaneet Peurungan pyrkivän tarjoamaan ainakin tällä hetkellä yhä laajemmin ja paremmin nykypäivän toiveita vastaavia liikuntapalveluja.

8.1 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi

Arvioitaessa tutkimusprosessin luotettavuutta on nostettava esiin kylpyläpalvelujen puuttuminen kyselyn aikana. Kylpyläpalvelut ovat varsin keskeinen osa Peurungan palvelutarjontaa. Kylpyläpalvelujen aiheuttamat vaikutukset ovat erittäin todennäköisiä sekä asiakkaiden antamaan palautteeseen että Peurungan asiakasrakenteeseen. Kylpylän avautuminen lisää yleisesti lapsiperheiden sekä vain hetkellisesti viipyvien kävijöiden määrää. Mielenkiintoista olisikin jatkotutkimuksen pohjalta nähdä, miten remontti sekä muut viime vuosien muutokset ovat vaikuttaneet asiakasrakenteeseen sekä yleiseen tyytyväisyyteen Peurungan palvelujen osalta.

Kyselylomakkeen laajuus on myös otettava huomioon luotettavuutta käsiteltäessä. Lomake sisälsi paljon laajoja kysymyksiä ja vastaamisen kestoksi määritettiin noin 30 minuuttia. Tämä saattoi vaikuttaa saatujen vastausten määrään, kun joko aikataululliset tai jaksamiseen liittyvät tekijät estivät kyselylomakkeen täyttämisen. Kyselylomakkeen laajuuden lisäksi tutkimusta oli voinut tehostaa parempi yhteistyö heti tutkimuksen aluksi Peurungan työntekijöiden kanssa, jolloin he olisivat olleet paremmin tietoisia tutkimuksen kulusta ja vastaaminen olisi jopa saatu liitettyä eri ryhmien aikatauluihin. Myös sähköinen kyselylomake olisi ollut hyvä saada heti tutkimuksen aluksi käyttöön.

8.2 Oman tutkimuksen arviointi

Käynnistin tämän pro gradu - tutkielmanprojektin vuoden 2010 lopussa, joten sen valmistumiseen meni lopulta lähes viisi vuotta. Kulunut aika on vaikuttanut osaltaan tutkielman onnistumiseen, sillä osa alkuvaiheessa kirjoittamastani taustatiedosta on jo hieman vanhentunutta. Aikataulun puitteissa kaiken alkuvaiheessa kirjoitetun tiedon päivittäminen nykypäivän tilanteen tasalle ja uuden tiedon etsiminen ei ole ollut kuitenkaan mahdollista.

Lopputuloksen kannalta tutkielman teko yhdessä jaksossa on varmasti tehokkain tapa toimia. Tämän pro gradu -tutkielman kirjoittaminen työn ja kahden pienen lapsen kasvatamisen sivussa on ollut raskasta, mutta myös toisaalta opettanut toimimaan tehokkaasti ja tiukan aikataulun mukaan. Tutkielman aihealue oli mielenkiintoinen, mutta ei kuitenkaan tuntunut täysin omalta tutkimusten tehdessä. Tämä vaikutti myös osaltaan tutkielman valmistumisen viivästymiseen.

Tutkimusprosessin aikana heräsi useita ideoita jatkotutkimusten aiheiksi. Liikunta on varmasti jatkossakin tärkeä tekijä Peurungan toiminnan kannalta ja siksi tarkemman tiedon hankkiminen liikuntapalvelujen osalta olisikin tärkeää. Vastausten pohjalta pystyttäisiin entistä paremmin palvelemaan nykyisiä asiakkaita sekä toisaalta muodostamaan kehitysideoita uusien palvelujen osalta.

Olisi mielenkiintoista tarkastella sitä, miten kylpylän avautuminen on vaikuttanut Peurungan kävijäprofiiliin sekä asiakastyytyvyyteen. Liikuntapalvelujen osalta myös eri lajien harrastamista suhteessa ikään, sukupuoleen ja viipymisen keston olisi hyvä selvittää. Näiden tietojen pohjalta olisi mahdollista kohdistaa liikuntapalvelujen tarjonta asiakkaille tarkemmin. Myös uusien liikuntapalvelujen, kuten frisbeegolfradan kävijämäärien ja käyttäjäprofiilien tutkiminen voisi tarjota hyödyllisiä tuloksia. Entä miten eri vuodenaajat vaikuttavat liikuntapalveluiden käyttöön, asiakasmääriin ja asiakasprofiileihin? Tai onko Peurungan yhteistyö lähialueiden liikuntapalveluja tarjoavien yritysten kanssa toimivaa ja miten paljon näitä palveluja käytetään? Lukuisia kiinnostavia tutkimuskohteita nousee esiin.

Tehokkain tapa tiedon keräämiseen olisi varmastikin ainoastaan liikuntapalveluihin keskittyvän kyselyn muodostaminen. Tärkeää olisi saada vastaukset mahdollisimman monelta asiakkaalta, joten kyselyyn vastaamisen tulisi olla nopeaa ja helppoa. Nykypäivän tekniikan avulla kysely voitaisiin toteuttaa helposti tablet-tietokoneiden avulla, jolloin vastaamiseen kuluva aika pystyttäisiin minimoimaan ja kysely toteuttamaan niin sisällä Peurungassa kuin esimerkiksi frisbeegolfradan päässä tai jäähallissa.

LÄHTEET

- Balch, C.V. 2010. Internet survey methodology. Newcastle: Cambridge Scholars.
- Blom, R. 1999. Mikä Suomessa muuttui?: sosiologinen kuva 1990-luvusta. Helsinki: Gaudeamus.
- Extremerun. 2015. Mikä ihmeen Extremerun? Viitattu 16.5.2015. <http://www.extremerun.fi/mika-extremerun/>
- Gibson, H. (toim.). 2004. Sport tourism. Concepts and theories. Routledge.
- Hautamäki, A. 1996. Yksilö modernin murroksessa, Helsinki: Gaudeamus.
- Heinonen, H. 2005. Jalkapallon lumo: tutkimus suomalaisesta Everton-faniudesta. Jyväskylä: Atena.
- Honkanen, A. 2004. Menneisyyden tulevaisuus: postmodernit matkailuteoriat ja vapaa-ajan matkailun muutokset eräissä Euroopan unionin jäsenvaltioissa vuosina 1985 ja 1997. Savonlinna: Joensuun yliopisto.
- Hämäläinen, T.J. 1997. Murroksen aika: selviääkö Suomi rakennemuutoksesta? Porvoo: WSOY.
- Itkonen, H. 1996. Kenttien kutsu: tutkimus liikuntakulttuurin muutoksesta. Helsinki: Gaudeamus.
- Itkonen H. & Laine A. 2015. Suuntana liikunnan käsitteet ja käytännöt. Teoksessa H. Itkonen & A. Laine (toim.) Liikunta yhteiskunnallisena ilmiönä. Jyväskylän yliopisto: Liikuntakasvatuksen laitos, 7–18.
- Itkonen, H. & Nevala, A. 1991. Liikunnan vuoksi: näkökulmia liikuntakulttuurin muutokseen. Kannus: Koivu ja tähti.
- Koski, P. 2009. Liikunta- ja urheiluseurat muutoksessa. Helsinki: Suomen liikunta ja urheilu.
- Koskinen, H. 1996. Peurunka: kaksikymmentäkaksi vuotta toimintaa veteraanien hyväksi. 38–40.
- Kostiainen, A., Ahtola, J., Koivunen, L., Korpela, K. & Syrjämaa, T. 2004. Matkailijan ihmeellinen maailma. Matkailun historia vanhalta ajalta omaan aikaamme. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Laine, A. 2015. Liikunta- ja urheilualan yrityskenttä. Teoksessa H. Itkonen & A.Laine (toim.) Liikunta yhteiskunnallisena ilmiönä. Jyväskylän yliopisto: Liikuntakasvatuksen laitos, 77–98
- Leveälahti, S. 2001. Modernista postmoderniin: matkailun toimintaympäristön muutos lähitulevaisuudessa. Helsinki: Kauppa- ja teollisuusministeriö, markkinaosasto.
- Liikkanen, M. 2005. Vapaa-aika muutoksessa - merkitykset, rajoitteet ja valinnat. Teoksessa M. Liikkanen, R. Hanifi & U. Hannula (toim.) Yksilöllisiä valintoja, kulttuurien pysyvyyttä: vapaa-ajan muutokset 1981-2002. Helsinki: Tilastokeskus, 7–30.
- Massey D.S. 1987. The Ethnosurvey in Theory and Practice. International Migration Review vol 21 (4), Special issue: Measuring International Migration, pp 1498-1522.

- Matkailun edistämiskeskus 2015. Matkailun luvut infograafi. Viitattu 21.2.2015. http://www.visitfinland.fi/wp-content/uploads/2015/01/Matkailun-luvut-infograafi_2015_fin.pdf
- Matkailun edistämiskeskus 2013. Visit Finland. Suomen matkailustrategia vuoteen 2020. Tuotekehityksen painopisteet vuosille 2014 - 2020. Viitattu 21.2.2015. <http://www.visitfinland.fi>
- Peurunka 2015a. Frisbeegolf - 20 väylää haastavat kokeneenkin pelaajan. Viitattu 16.5.2015. <http://www.peurunka.fi/palvelut/frisbeegolf-2/>
- Peurunka 2015b. Liikuntapalvelut. Viitattu 28.3.2015. <http://www.peurunka.fi/aktiviteetit/liikunta/>
- Peurunka 2015c. Peurunka - hyvinvoinnin edelläkävijä. Viitattu 2.4.2015. <http://www.peurunka.fi/yritys/>
- Peurunka Center 2013. Kartta. Viitattu 22.3.2013. <http://www.peurunkacenter.fi/matkailu/pics/kartta.jpg>
- Ritchie, B. 2005. Sport tourism. Small-scale sport event tourism: the changing dynamics of the New Zealand Masters Games. Teoksessa M. Novelli (toim.) Niche tourism. Contemporary issues, trends and cases. Elsevier Butterworth-Heinemann, 157–170.
- Saarela-Kinnunen & Eskola 2001. Tapaus ja tutkimus = tapaustutkimus? Teoksessa Aaltola J. & Valli R. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I - metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 158–169.
- Standeven, J. & De Knop, P. 1999. Sport tourism. Champaign: Human Kinetics.
- Suomen Liikunta ja Urheilu 2010. Kansallinen liikuntatutkimus 2009-2010. Viitattu 1.4.2015. <http://www.sport.fi/>
- Tilastokeskus 2014. Suomalaisten matkailu 2013. Viitattu 1.3.2015. <http://tilastokeskus.fi/>
- Valli, R. 2001. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Aaltola J. & Valli R. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I - metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 100–112.
- Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Tammi.
- Vehmas, H. 2002. Liikuntamatkailu: urheilun megatapahtumista elämys- ja aktiivimatkoihin. Liikunta & Tiede, 39 (5), 57–60.
- Vehmas, H. 2004. Aktiivinen liikuntamatkailu postmodernin yhteiskunnan ilmentymänä? Teoksessa K. Ilmanen (toim.). Pelit ja kentät. Kirjoituksia liikunnasta ja urheilusta. Tutkimuksia 3/2004. Jyväskylän yliopisto: Liikunnan sosiaalitieteiden laitos, 249–268.
- Vehmas, H. 2010. Liikuntamatkalla Suomessa: vapaa-ajan valintoja jälkimodernissa yhteiskunnassa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Studies in sport, physical education and health 143.
- Vehmas, H. 2015. Liikunnan ja urheilun harrastaminen. Teoksessa H. Itkonen & A.Laine (toim.) Liikunta yhteiskunnallisena ilmiönä. Jyväskylän yliopisto: Liikuntakasvatuksen laitos, 185–200.
- Vuoristo K-V. 1998. Matkailun muodot. Helsinki:WSOY.

Weed, M. & Bull, C. 2004. Sport tourism. Participants, policy and providers. Oxford: Elsevier.